

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

INTRAREGIONÁLNÍ ROZDÍLY VE FISKÁLNÍ POZICI OBCÍ

Vedoucí práce:
Ing. Milan Jílek, Ph.D.

Autor práce:
Zdeňka Dvořáková

2007

Poděkování:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za jeho odborné vedení, rady a připomínky, kterých se mi při zpracování této bakalářské práce dostalo.

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma „Intraregionální rozdíly ve fiskální pozici obcí“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 30. dubna 2007

.....

ZDEŇKA DVOŘÁKOVÁ

Shrnutí:

Tato diplomová práce byla zpracována na téma „Intraregionální rozdíly ve fiskální pozici obcí“

Cílem práce bylo analyzovat příjmy a výdaje obcí vybraného regionu, zjistit rozdíly v těchto příjmech a výdajích a určit příčinu jejich vzniku. V úvodní části je zpracována teorie týkající se fiskálního federalismu, decentralizace a pozice, příjmů a výdajů obcí a horizontální a vertikální nerovnováhy. Hlavní část se zabývá fiskální kapacitou a fiskální potřebou jednotlivých obcí a faktory, které způsobují rozdíly ve fiskální pozici.

Klíčová slova:

Fiskální federalismus, decentralizace, fiskální pozice, horizontální a vertikální nerovnováha.

Summary:

The topic of this diploma thesis is Intraregional differences in fiscal positions of communities.

The goal of the thesis was to analyze incomes and expences of communities of the chosen region, to find differences in these incomes and expences, and to specify the cause of their origin. The introductory part consists of the theory of fiscal federalism, decentralization and position, incomes and expences of communities and horizontal and vertical imbalances. The main part talks about fiscal capacity and fiscal need of individual communities and factors that cause differences in fiscal positions..

Keywords:

Fiscal federalism, decentralization, fiscal position, horizontal and vertical imbalance.

Obsah

OBSAH	- 1 -
1. ÚVOD	- 12 -
2. LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	- 14 -
2.1 Teorie fiskálního federalismu.....	- 14 -
2.2 Fiskální decentralizace	- 16 -
2.2.1 Financování územní samosprávy	- 16 -
2.2.2 Funkce veřejného rozpočtu	- 17 -
2.3. Finanční systém územní samosprávy	- 18 -
2.3.1. Rozpočtová skladba.....	- 18 -
2.3.2. Územní rozpočet – finanční plán	- 20 -
2.3.3. Struktura územních rozpočtů	- 20 -
2.3.4. Požadavky na konstrukci příjmů územních rozpočtů	- 21 -
2.3.5. Daňové příjmy územních rozpočtů	- 21 -
2.4. Fiskální pozice.....	- 24 -
2.5. Rozdíly ve fiskální kapacitě a v daňovém úsilí.....	- 26 -
2.6. Fiskální nerovnováha	- 28 -
2.6.1. Daňová konkurence.....	- 28 -
2.6.2. Zmírňování fiskální nerovnováhy	- 29 -
2.6.3. Nenávratné peněžní transfery	- 30 -
2.7. Vývoj finanční situace měst a obcí v ČR	- 32 -
2.6.1. Nedostatek finančních zdrojů.....	- 33 -
2.6.2. Porovnání vývoje příjmů a výdajů	- 34 -
3. METODIKA PRÁCE.....	- 35 -
4. PRAKTICKÁ ČÁST	- 41 -
4.1. Stručná charakteristika kraje a vybraných okresů.....	- 41 -
4.1.1. Českokrumlovsko.....	- 42 -
4.1.2. Českobudějovicko	- 42 -
4.1.3. Tábořsko.....	- 42 -
5. DRUHOVÉ ČLENĚNÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	- 44 -
5.1. Příjmy	- 44 -
5.1.1. Daňové příjmy.....	- 44 -
5.1.2. Nedaňové příjmy	- 51 -
5.1.3. Kapitálové příjmy.....	- 52 -
5.1.4. Přijaté dotace	- 53 -
5.2. Výdaje obcí	- 55 -
5.2.1. Běžné výdaje	- 56 -
5.2.2. Kapitálové výdaje.....	- 58 -
5.3. Saldo příjmů a výdajů	- 59 -
6. ODVĚTVOVÉ (FUNKČNÍ) TRŽIDĚNÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ.....	- 60 -
6.1. Zemědělství a lesní hospodářství	- 60 -
6.2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství.....	- 61 -
6.3. Služby pro obyvatelstvo	- 61 -
6.4. Sociální věci a politika zaměstnanosti	- 62 -
6.5. Bezpečnost státu a právní ochrana	- 63 -

6. 6. Všeobecná veřejná správa a služby	- 63 -
7. SROVNÁNÍ PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ VYBRANÝCH OBCÍ	- 65 -
7.1. Obce s počtem obyvatel nad 10 000.....	- 65 -
7. 2. Obce s počtem obyvatel od 2001 do 10 000	- 67 -
7. 3. Obce s počtem obyvatel od 1001 do 2000	- 69 -
7. 4. Obce s počtem obyvatel od 501 do 1000	- 70 -
7 .5. Obce s počtem obyvatel od 201 do 500	- 72 -
7. 6. Obce s počtem obyvatel od 0 do 200	- 73 -
8. ZÁVĚR.....	- 74 -
9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	- 77 -

1. Úvod

Tématem této diplomové práce jsou intraregionální rozdíly ve fiskální pozici obcí, a proto jsou následující stránky věnovány problematice veřejných financí, územní samosprávy a jejímu finančnímu systému. Od roku 1989 prochází celá veřejná správa České republiky řadou změn a reforem. Je nutné stále upravovat a vylepšovat proces decentralizace věcných kompetencí ze státu na jednotlivé stupně územní samosprávy. Neustále roste přenesená působnost krajů a obcí, přičemž se stále hledá optimální míra fiskální decentralizace, tedy optimální rozdělení veřejných příjmů mezi státní rozpočet a rozpočty obcí jako základního územního samosprávného celku a rozpočty krajů jako vyššího územního samosprávného celku. Již zmiňovaná reforma veřejného sektoru, kterou prochází Česká republika, by také měla do budoucna přispět ke snížení podílu obligatorních výdajů ve státním rozpočtu a k postupnému snižování státního deficitu, a tím přispět ke zlepšení ekonomické situace našeho státu a zvýšení životní úrovně jeho obyvatel.

Cílem této diplomové práce je zjištění rozdílů ve fiskální pozici obcí ve vybraných oblastech, odhalit příčiny těchto rozdílů a stanovit jejich dopady na tyto územně samosprávné celky. Za největší problém lze považovat horizontální a vertikální fiskální nerovnováhu a také existenci externalit. Tyto faktory mohou způsobovat veliké rozdíly v kvalitě a kvantitě poskytování veřejných statků územní samosprávou na daném území a tím zapříčinit rozdíly v životní úrovni obyvatel. Rozdílnou potřebu financování územní samosprávy může ovlivnit geografická poloha regionu, hustota obyvatel, dopravní infrastruktura, četnost přírodních zdrojů na území regionu, existence chráněných krajinných oblastí a jiných přírodních rezervací. Dále je důležité průmyslové zaměření regionu. Příhraniční oblasti byly v minulosti spíše orientovány na zemědělství, které je však v současné době spíše v útlumu a chybějící průmyslová základna může způsobovat vysokou nezaměstnanost i jiné sociální disproporce. Některé oblasti jsou zaměřeny převážně na turistiku, ale k tomu, aby příjem z cestovního ruchu byl dostatečný k zajištění příjmů územní samosprávy, musí být i úroveň veřejného sektoru a jim poskytovaných služeb na dostatečně vysokém stupni.

Každému státu by mělo záležet na spokojenosti svých obyvatel a to na celém jeho území. Měla by se tedy věnovat velká pozornost všem oblastem, ale zvláště těm, které zaostávají za ostatními a podporovat je v rozvoji tak, aby byly stírány rozdíly v životní úrovni a nebylo tak podporováno sociální napětí mezi obyvatelstvem a všichni měli stejné podmínky k rozvoji a zlepšení své životní úrovně.

2. Literární rešerše

2.1 Teorie fiskálního federalismu

Pod pojmem „federalismus“ si lze představit tuto definici: „politická forma uspořádání státního zřízení, ve kterém jsou pravomoci rozděleny mezi ústřední orgány a členy federace. Ústřední orgány jsou nadřazeny pouze v problematice, která na ně byla delegována nižšími články vzájemnou dohodou.“ Federalismus nemusí být chápán jen z politického hlediska. S vývojem veřejných financí se objevuje označení fiskální federalismus. Je užší, ekonomicky zaměřený a znamená dělbu fiskálních rozhodnutí mezi různé úrovně řízení. Rozsah fiskální decentralizace má významné dopady na fungování veřejného sektoru. Má vliv na strukturu poskytovaných služeb, na způsoby, jakými jsou tyto služby poskytovány, i na otázky jejich financování.

Převažujícím rysem vývoje fiskálního federalismu je vytváření různorodých specializovaných institucí, kterým jsou přisuzovány fiskální funkce a nástroje tak, aby veřejný sektor lépe odpovídal požadavkům, které jsou na něj kladeny. Za hlavní důvod rozpracování teorie fiskálního federalismu lze považovat potřebu řešit problém neefektivní alokace finančních prostředků na zabezpečování veřejných statků či služeb. Bylo zřejmé, že jsou-li veškeré finanční prostředky soustředěny v centrálním rozpočtu, nelze stoprocentně zajistit, aby byly investovány tam, kde je jich v dané chvíli nejvíce zapotřebí. Centrální úroveň rozhodovala globálně bez přihlédnutí k místním potřebám, o kterých zřejmě ani nemohla vědět, vzhledem k tomu, jak široký okruh rozhodovacích procesů musela obsáhnout. Teorie fiskálního federalismu vychází z existence více vládních úrovní, z nichž každá je kompetentní k určitým rozhodnutím, a předmětem jejího zkoumání je zejména optimální rozdělení pravomocí a odpovědnosti mezi těmito úrovněmi. Za vznikem teorie fiskálního federalismu stojí zejména potřeba decentralizovat veřejný sektor na nižší vládní úrovně, zkvalitnit rozhodování o alokaci finančních zdrojů v rámci rozpočtové soustavy a částečně přenést odpovědnost na rozhodování o finančních tocích na orgány v lokální úrovni. Od takového přenosu odpovědnosti si slibuje zvýšení efektivnosti při financování veřejného sektoru, neboť se jeví jako účinnější, když veřejné statky a služby jsou zabezpečovány místními orgány, které mají nejbližší potřebám svých obyvatel. To se však týká převážně lokálních veřejných statků, tedy těch, které obce zajišťují především pro své občany, ať už se

jedná o čisté veřejné statky, či statky smíšené, částečně hrazené z uživatelských poplatků. Naopak veřejné statky, z nichž mají užitek občané celého státu, by měly podle teorie fiskálního federalismu být zabezpečovány a financovány centralizovaným způsobem. Postupem času s posílením postavení, pravomoci a odpovědnosti jednotlivých článků územní samosprávy za zabezpečování a financování veřejných statků v demokratických zemích, které je zakotveno i v Evropské chartě místní samosprávy přijaté dne 15. října 1985 ve Štrasburku, se i zabezpečování těchto tzv. národních veřejných statků začaly podílet obce. Ty jako základní články územní samosprávy zabezpečují veřejné statky, z nichž mohou mít užitek občané celého státu, ale týkají se konkrétní obce, neboť jsou na jejím území poskytovány. Jako příklad lze uvést výstavbu a údržbu silnic, základní vzdělání, regulaci veřejných toků, některé sociální služby, požární ochranu, udržení veřejného pořádku a bezpečnosti, veřejné osvětlení. Naproti tomu centrální úroveň zabezpečuje pro občany celého státu veřejné statky, u nichž nelze jednoznačně rozlišit místo jejich poskytování nebo jejich zabezpečování územními samosprávnými celky by bylo složité a neefektivní. Jedná se zejména o obranu státu, státní správu, základní komunikační systém, zvláštní zdravotní péči, řízení přírodních zdrojů, výzkum a vývoj (OATES, 1991).

Fiskální federalismus v České republice

Změny a posun v decentralizaci vládních funkcí novodobé historie ČR přinesly teprve politické události 90. let 20. století. Do roku 1989 byla veškerá rozhodnutí v rukou ústřední vlády a teprve listopadová revoluce byla prvním krokem k přenosu pravomocí a odpovědnosti na nižší vládní úrovně. I přes veškerou snahu o decentralizaci zůstává i v současné době stabilizační politika z velké části v kompetenci státu snad proto, že právě stát disponuje rozhodujícími nástroji stabilizace ekonomiky. Obce se v této oblasti omezují jen na úkoly, které ovlivňují především regionální ekonomiku a snaží se o vytváření lepších podmínek pro fungování soukromého sektoru v daném regionu, jako je zvýšení přílivu kapitálu od domácích i zahraničních investorů do tohoto regionu s ohledem na vytváření nových pracovních příležitostí, což by mělo vést ke zlepšení situace na trhu práce daného regionu. Nelze opomenout další důležitou funkci, a to funkci redistribuční. Cílem této funkce je zmírnění důchodových a sociálních nerovností ve společnosti pomocí přerozdělování důchodů a bohatství od majetnějších k sociálně slabším vrstvám obyvatelstva. Mohou nastat dvě situace:

1. Na jedné straně se objevuje názor, že pokud nižší než ústřední orgány začnou uskutečňovat agresivní redistribuční politiku s cílem přerozdělit důchody majetnějších domácností sociálně slabším, vystavují se riziku přilákání sociálně slabších nebo naopak odstěhování majetnějších. Existence tohoto jevu byla prokázána např. ve Spojených státech (BROWN - OATES, 1987).

2. Na druhé straně je zde ale i argument, že je zde určitý prostor pro decentralizovanou podporu chudým. PAULY (1973) argumentuje: „Typickým jevem je větší starostlivost o „vlastní“ než „cizí“ sociálně slabší skupiny“. Toto tvrzení vede k argumentaci o efektivnosti decentralizované podpory sociálně slabším skupinám. Cesty k efektivnosti je zřejmě potřeba hledat někde mezi těmito dvěma situacemi. KING (1984) argumentuje, „Základní redistribuční politika by měla mít celostátní charakter a nižší úroveň, než je úroveň ústřední.“

2. 2 Fiskální decentralizace

Fiskální decentralizace je založena na částečné decentralizaci veřejných příjmů, včetně daňových. Jendou z nejkonfliktnějších otázek fiskální decentralizace je optimální výše decentralizace zejména pak daňových příjmů, které je vhodné alokovat do rozpočtů územní samosprávy, zejména z hlediska stability příjmů rozpočtů územní samosprávy. To se stává praktickým problémem zejména v posledních desetiletích, protože decentralizace kompetencí ve veřejném sektoru na územní samosprávu vyžaduje i úměrnou decentralizaci daňového výnosu, zároveň však stát nerad předává územní samosprávě významnější část daňových příjmů. Optimální přiřazení příjmů a výdajů rozpočtům jednotlivých vládních úrovní ovlivňuje jejich míru finanční soběstačnosti, tedy míru, v jaké se podílí vlastními příjmy na příjmech celkových. To ovlivňuje i to jak, je územní samospráva schopna financovat své výdaje související s plněním svých úkolů (PEKOVÁ 2004)

2. 2. 1 Financování územní samosprávy

Územní samospráva má vymezeny různé principy finančního systému. Základním principem je hospodaření podle ročního rozpočtu, který je rozhodujícím nástrojem financování potřeb jednotlivých článků územní samosprávy. Mezi další

principy patří vytváření mimorozpočtových fondů, které jsou však vytvářeny v omezené míře, konzistence finančního systému územní samosprávy s veřejnými financemi, určitý stupeň municipální a regionální autonomie tzn. rozhodovací pravomoci, spravedlnosti a slušnosti mezi obcemi a regiony, solidarity, průhlednosti finančního systému, stability finančního systému, stability pravidel hospodaření, účinnosti pravidel hospodaření, účinnosti finančního systému, administrativní nenáročnosti finančního systému a určitého stupně kontroly ze strany ústřední vlády. (PEKOVÁ, 2004).

2. 2. 2 Funkce veřejného rozpočtu

Každý veřejný rozpočet plní funkce, které jsou odvozené z funkcí veřejných financí. Využívání těchto funkcí se liší podle vládní úrovně. Jedná se o funkce alokační, redistribuční a stabilizační.

- Alokační funkce je rozhodující na úrovni územní samosprávy. Na rozpočty územní samosprávy byla tato funkce významně decentralizována. Prostřednictvím finančních prostředků soustředěných v územním rozpočtu se financují různé potřeby v lokálním nebo v regionálním veřejném sektoru, tedy zabezpečování veřejných statků.

- Redistribuční funkce je především doménou státního rozpočtu. Na úrovni rozpočtu územní samosprávy je však omezená, zejména ve vztahu k sociálně slabším občanům, kdy na úrovni územní samosprávy se využívají zpravidla pouze sociální výpomoci, což v praxi znamená, že některé obce jsou kontaktním místem výplaty sociálních dávek státní sociální podpory a finanční prostředky na jejich výplatu dostávají účelově ze státního rozpočtu. Prostřednictvím přerozdělování části finančních prostředků z rozpočtu regionu do rozpočtů obcí je možné ovlivňovat rovnoměrný ekonomický a sociální rozvoj v obcích na území regionu.

- Stabilizační funkce je využívána od 30. let 20. století rovněž především na úrovni státního rozpočtu. Na úrovni územní samosprávy je tato funkce omezena. Ve vyspělých zemích územní samospráva svými aktivitami ovlivňuje růst ekonomického potenciálu daného území např. budováním technické infrastruktury. (PEKOVÁ, 2004)

Všechny funkce je nutné posuzovat v jejich jednotě, neboť spolu souvisejí.

2. 3. Finanční systém územní samosprávy

Spokojenost obyvatel je vedle subjektivních pocitů závislá na řadě objektivních faktorů. Patří k nim státní hospodářská a sociální politika či rozvoj daného území. Mezi rozhodující nástroje regionálního rozvoje patří finanční systém územní samosprávy, konkrétní rozpočet a peněžní toky území, ale i nastavení fiskálních vztahů státu a obou stupňů samosprávy. (OBEC FINANCE, 2004)

Finanční systém jednotlivých článků územní samosprávy tvoří územní rozpočet a mimorozpočtové fondy. Sestavování územního rozpočtu a hospodaření podle něho v průběhu rozpočtového období je ze zákona povinné. Vytváření mimorozpočtových fondů a jejich využití v systému financování potřeb územní samosprávy je zpravidla v kompetenci územní samosprávy. Systém financování potřeb obcí a regionů, který by byl ideální a univerzální neexistuje. Každá země má svá specifika a problémy, které se týkají především rozsahu financování a kvality zabezpečovaných veřejných statků. I přesto byly stanoveny základní požadavky na finanční systém územní samosprávy, které jsou v základních rysech stejné.

Územní samospráva má vymezeny různé principy finančního systému. Základním principem je hospodaření podle ročního rozpočtu, který je rozhodujícím nástrojem financování potřeb jednotlivých článků územní samosprávy. Mezi další principy patří vytváření mimorozpočtových fondů, které jsou však vytvářeny v omezené míře, konzistence finančního systému územní samosprávy s veřejnými financemi, určitý stupeň municipální a regionální autonomie tzn. rozhodovací pravomoci, spravedlnosti a slušnosti mezi obcemi a regiony, solidarity, průhlednosti finančního systému, stability finančního systému, stability pravidel hospodaření, účinnosti pravidel hospodaření, účinnosti finančního systému, administrativní nenáročnosti finančního systému a určitého stupně kontroly ze strany ústřední vlády. (PEKOVÁ, 2004)

2. 3. 1. Rozpočtová skladba

Podrobně závazně člení příjmy a výdaje všech veřejných rozpočtů tzv. rozpočtová skladba. Je to systematické, jednotné a přehledné třídění, které umožňuje zabezpečit jednotnost a přehlednost rozpočtů, analyzovat příjmy a výdaje, sumarizovat příjmy a výdaje a zajistit potřebné informace.

Třídění příjmů a výdajů územních rozpočtů respektuje tyto zásady:

- zásada jednotnosti a závaznosti třídění v celé rozpočtové soustavě, kdy každý údaj má v rozpočtové soustavě své určené místo,
- zásada dlouhodobé stability třídění,
- potřeba agregace, sumarizace s využitím principu konsolidace, aby nedocházelo k opakovanému načítání např. dotací,
- zásada srozumitelnosti na základě jasně definovaných hledisek,
- zásada kompatibility, tj. aby byla v souladu s mezinárodními účetními a statistickými standardy.

Rozpočtová skladba v ČR analyzuje příjmy a výdaje z hlediska

- kapitálního neboli odpovědnostního, které je však pro obce a kraje nepovinné
- druhového, které je základem třídění a týká se všech peněžních operací, které třídí až na jednotlivé položky:
  - inkaso x platba
  - nenávratné x návratné
  - běžné x kapitálové
  - domácí x zahraniční
  - povinné x dobrovolné
  - aktiva x pasiva
- odvětvového, tj. na jaký účel jsou finanční prostředky vydávány
- konsolidačního (záznamové jednotky)

V rozpočtové skladbě je základním systémem druhové třídění. Druhové třídění třídí operace do tří základních okruhů: na příjmy, výdaje a financování. Příjmy rozdělujeme do čtyř tříd: na daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace. Výdaje pak rozdělujeme na běžné výdaje a kapitálové výdaje. Financujícími operacemi se rozumí finanční prostředky, které jsou návratné povahy a souvisí s likviditou. Financování obsahuje stavové údaje, což představuje položky vyjadřující změny stavu finančních prostředků na bankovních účtech. Má přímou návaznost na zjištění salda územního rozpočtu.

Rozpočtová skladba a zjištění salda územního rozpočtu:

Příjmy – výdaje = přebytek (+) nebo schodek (-) = (-) nebo (+) financování

2. 3. 2. Územní rozpočet – finanční plán

Územní rozpočet je významným finančním plánem, dle kterého obce hospodaří. Základem hospodaření je roční rozpočet, který byl schválen. V průběhu období se ale může skutečné plnění rozpočtu odlišovat od plánovaného. Příčinou mohou být různé faktory. Lze tedy brát v úvahu i možné změny během rozpočtového období, které schvaluje zastupitelstvo obce. V ČR se při sestavování návrhu územního rozpočtu bere v úvahu vývoj příjmů a výdajů jednotlivých odborů z minulých let. Bere se též v úvahu vliv předpokládané inflace, vliv případné změny daňového určení a vliv uvažovaných změn v potřebách. Při sestavování návrhu rozpočtu se často využívá tzv. indexová metoda.

2. 3. 3. Struktura územních rozpočtů

Obr. 2.1 Zjednodušené obecné schéma rozpočtu obce v ČR v současné době (PEKOVÁ, 2004)

Příjmy	Výdaje
Běžné:	Běžné – neinvestiční:
<ul style="list-style-type: none"> • daňové 	<ul style="list-style-type: none"> • mzdy a platy
- svěřené (výlučné) daně	• povinné pojištění za zaměstnance
- sdílené daně (část DPFO, DPPO, DPH)	• materiálové
- místní poplatky	• energie
- správní poplatky	• nájemné
<ul style="list-style-type: none"> • nedaňové 	• sociální dávky
- poplatky za služby	• výdaje na municipální podniky
- příjmy z pronájmu majetku	• placené pokuty
- příjmy od O.S., P.O.	• placené úroky
- zisk obecních podniků	• ostatní (poskytnuté dary,...)
- dividendy z akcií, přijaté úroky	• dotace vlastním O. S. a jiným subjektům
<ul style="list-style-type: none"> • dotace 	• neinvestiční příspěvky P.O.
- transfery – neúčelové (všeobecné)	• výdaje na sdružování finančních prostředků
- účelové (specifické)	

<i>Kapitálové:</i>	<i>Kapitálové – investiční výdaje:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • z prodeje majetku – nemovitého a movitého dlouhodobého majetku 	<ul style="list-style-type: none"> • na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku
<ul style="list-style-type: none"> • z prodeje akcií a majetkových podílů 	<ul style="list-style-type: none"> • na nákup cenných papírů
<ul style="list-style-type: none"> • kapitálové dotace - transfery – účelové - neúčelové <p>(od jiné vládní úrovně, tj. ze SR, státních fondů, rozpočtu kraje, jiné obce,...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • na kapitálové poskytnuté dotace O. S. a různým subjektům
<ul style="list-style-type: none"> • přijaté úvěry 	<ul style="list-style-type: none"> • na investiční příspěvky P. O.
<ul style="list-style-type: none"> • příjmy z emise komunálních obligací 	<ul style="list-style-type: none"> • na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům
<ul style="list-style-type: none"> • přijaté splátky půjček 	<ul style="list-style-type: none"> • splátky úvěrů
<i>Ostatní</i>	<i>Ostatní</i>
<ul style="list-style-type: none"> • doplňkové 	

2. 3. 4. Požadavky na konstrukci příjmů územních rozpočtů

Příjmy územních rozpočtů závazně třídí platná rozpočtová skladba, stejně jako státní rozpočet a případné mimorozpočtové fondy. Obecně se považuje za vhodné, aby příjmy územních rozpočtů obcí i vyšších územně správních celků byly:

- Dostatečně výnosné, aby umožnily dosáhnout přiměřené, požadované míry finanční soběstačnosti jednotlivých článků územní samosprávy.

- Do určité míry závislé na kvalitě obce či regionu, tzn. které může územní samospráva sama ovlivnit – je to většina nedaňových příjmů.

- Pokud možno rovnoměrně rozloženy, o to jak z hlediska prostorového, tak i z hlediska časového, a umožnily tak zabezpečovat veřejné statky bez větších disproporcí v přibližně stejné struktuře, kvalitě a kvantitě mezi obcemi, mezi regiony.

- Plánovatelné, a to nejen v krátkodobém, ale i ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu. To je důležité pro plánování objemu spotřeb v lokálním a regionálním veřejném sektoru, zejména investičních potřeb.

- Administrativně nenáročné na správu a výběr, tzn. aby především náklady na správu a výběr daní a poplatků byly minimální.

-

2. 3. 5. Daňové příjmy územních rozpočtů

Nejvýznamnější skupinu běžných příjmů tvoří ve většině vyspělých zemí daňové příjmy. Rozpočtová pravidla (v některých zemích zvláštní zákon) vymezuje takzvané daňové určení. Určuje druhy daní podle celostátně platných daňových zákonů, jejichž výnos plyne celý přímo do rozpočtu obcí nebo do rozpočtu regionů, to jsou takzvané svěřené daně.

Stanoví rovněž podíl na celostátně vybíraných daních, který bude příjmem rozpočtu obce nebo regionu, tyto daně se nazývají sdílené. V posledních letech se používají ve většině zemí ve větší míře sdílené daně. Sdílenou daní jsou zpravidla daně důchodového typu, jsou to však i majetkové daně, zejména ty, které zdaňují transfer vlastnických práv k majetku, o jejichž výnos se dělí státní rozpočet zpravidla s rozpočty regionu. Podíly na výnosu sdílených daní se určují jednotlivým obcím popřípadě regionům většinou podle podílů počtu obyvatel obce, regionu k celostátnímu počtu obyvatel, nebo podle podílu vybrané daně na daném území.

S daňovým určením souvisí daňová pravomoc, to znamená, kdo ovlivňuje předmět daně, způsob výpočtu základu daně, sazby daně, kdo daň vybírá a spravuje, popřípadě kdo povoluje osvobození, slevy z daně a podobně. Území samospráva má zpravidla jen velmi omezenou daňovou pravomoc. Větší daňovou pravomoc má územní samospráva pouze u místních daních.

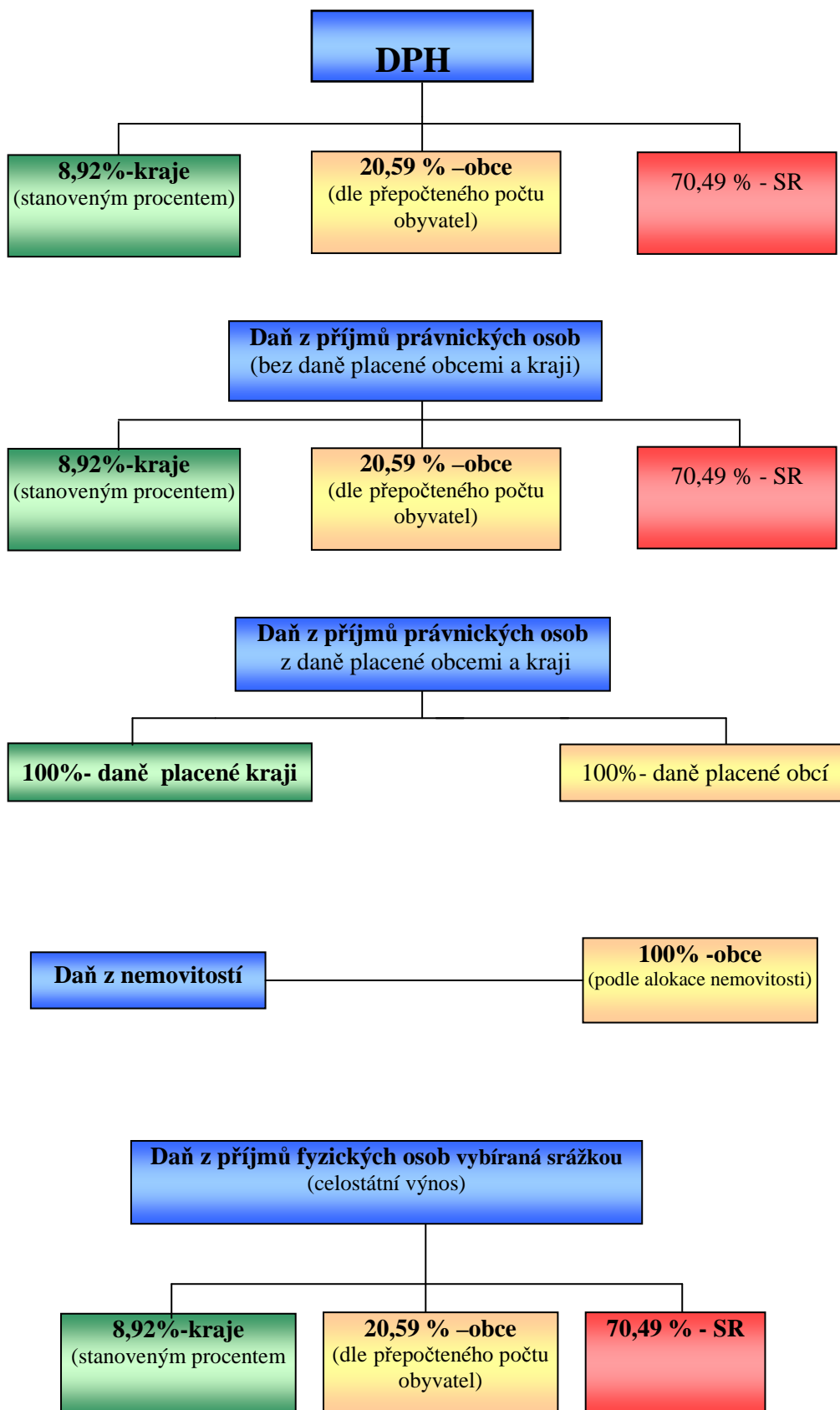
Podle aktuálně platného znění zákona o rozpočtovém určení daní se rozděluje krajům 8,92 % a obcím 20,59 % z celostátního hrubého výnosu sdílených daní, kterými jsou :

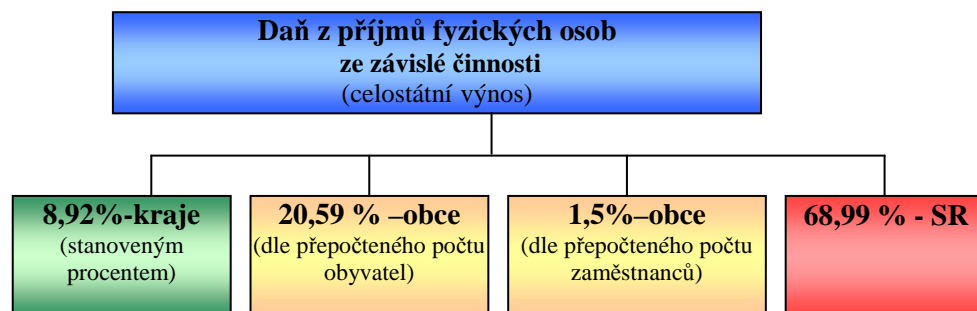
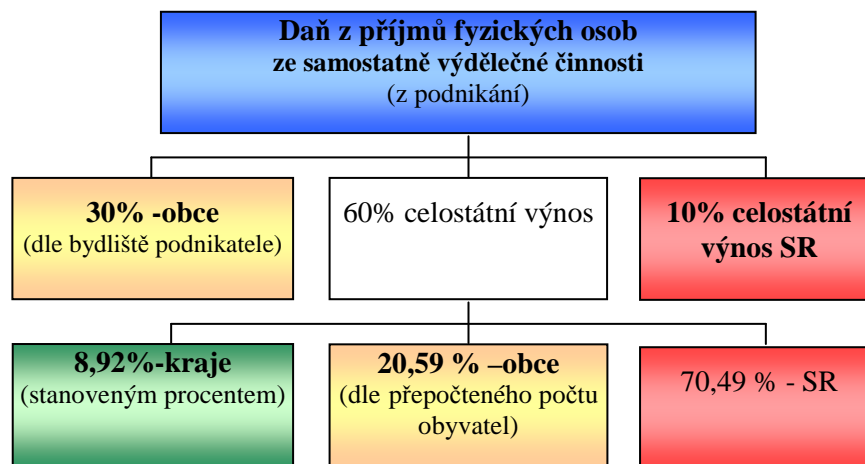
- Daň z přidané hodnoty.
- Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků.
- Daň z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.
- Daň z příjmů fyzických osob.
- Daň z příjmů právnických osob.

Základem pro výpočet nároku obce nebo kraje je 100 % celostátního hrubého výnosu jednotlivých typů daní s výjimkou daně z příjmu fyzických osob (mimo daň ze

závislé činnosti a vybírané srážkou podle zvláštní sazby), kde je základem 60 % celostátního hrubého výnosu daně a daně z příjmů právnických osob, u které je základ snížen o daň z příjmů právnických osob, kdy je poplatníkem sama obec nebo kraj.(PEKOVÁ 2004)

Obr. 2.3 Rozpočtové určení daní v ČR

Zdroj: Autor

2. 4. Fiskální pozice

Fiskální pozice může být chápána jako schopnost územní jednotky zabezpečit své fiskální úkoly. Fiskální pozice tedy závisí na daňové základně daně územní jednotky vztahené k výdajům nutným na pokrytí poskytnutí veřejných statků. Pokud například územní jednotka s relativně vysokou kapacitou (pozicí) má nízké potřeby, pak je její fiskální pozice silná. Standardní úroveň veřejných statků pak může územní jednotka zajistit nízkým poměrem daňových příjmů k daňové základně (malým daňovým úsilím), jinak řečeno, standardní úroveň daňového úsilí může generovat vysokou úroveň veřejných statků ve vztahu k potřebám (vysoký finanční výkon). Tam,

kde platí opak, bude třeba vysokého daňového úsilí, abychom dosáhli byť i pouze výkonu, který je nižší než standardní. Celou problematiku fiskální pozice je možné vyjádřit také matematicky (MUSGRAVE, 1994).

Fiskální kapacitu územní jednotky j , neboli C_j definovat jako

$$C_j = t_s * B_j$$

Kde B_j je daňová základna oblasti j a t_s je standardní daňová sazba. C_j tedy vyjadřuje velikost příjmů, které získá oblast j při aplikaci této sazby na svou daňovou základnu.

Obdobně lze definovat i **fiskální potřebu** územní jednotky j tedy N_j . Kde Z_j je počet obyvatel s nárokem na daný veřejný statek, jako je například počet dětí ve školním věku, a n_s jsou jednotkové náklady spojené s poskytováním standardní úrovně tohoto veřejného statku Z , jako například náklady na výuku jednoho žáka. N_j tedy měří výdaje v oblasti j , které jsou nutné na zajištění standardní úrovně výkonu nebo veřejného statku.

Kombinací předešlých vzorců lze **vyjádřit fiskální pozici** jako,

$$P_i = \frac{C_j}{N_j} = \frac{t_s * B_s}{n_s * Z_j}$$

Fiskální pozice se tedy rovná poměru fiskální kapacity k fiskálním potřebám. Položíme-li průměrnou fiskální pozici územních jednotek P rovnu jedné, pak hodnota $P_j > 1$ implikuje silnou fiskální pozici a naopak $P_j < 1$ pozici slabou. Správně definovaný ukazatel P je ukazatelem, od jehož velikosti by se měly odvozovat váhy v dotační formuli.

Dále můžeme definovat daňové zatížení územní jednotky j tedy E , jako

$$E_j = \frac{t_j * B_j}{t_s * B_j} = \frac{t_j}{t_s}$$

tedy jako poměr skutečných daňových příjmů územní jednotky j získaných při daňové sazbě t_j a příjmů, které byly získány při daňové sazbě t_s .

Další z ukazatelů, který je vhodné definovat, je ukazatel **míry výkonu** tedy M

$$M_j = \frac{n_j * Z_j}{N_s * Z_j} = \frac{n_j}{n_s}$$

Neboli poměr skutečných výdajů, které odpovídají míře výdajů n_j , k výdajům zajišťujícím standardní úroveň služeb n_s .

Fiskální pozici tak lze definovat buď jako poměr fiskální kapacity a potřeb, nebo jako poměr výkonů a daňového úsilí. Pojetí fiskální pozice a problémy, které vznikají při srovnání fiskálních pozic jednotlivých států a územních jednotek uvnitř států, představují jeden ze stěžejních bodů fiskální reformy.

2. 5. Rozdíly ve fiskální kapacitě a v daňovém úsilí

Porovnání fiskálních kapacit a daňového úsilí jednotlivých států a územně samosprávných celků ukazuje na podstatné rozdíly.

V první aproximaci **fiskální kapacity** můžeme k měření použít důchod na obyvatele. Tento ukazatel poskytuje globální měřítko schopnosti daňové úhrady, nebere však v úvahu skutečnost, že důchodová daň má v systému příjmů ze státních daní jen malý význam a takřka žádný na místní úrovni. Proto lze preferovat ukazatel maloobchodního obratu či pro daňové účely odhadovou cenu majetku, popřípadě lze fiskální kapacitu měřit kombinovaným způsobem, který bere v potaz více daňových základů a přiřazuje jim různé daňové váhy. Při použití druhého způsobu se uplatňuje standardní daňová struktura. Tento přístup zahrnuje určení průměrné daňové sazby za všechny státy pro hlavní části daňové základny a aplikaci těchto průměrných sazeb na daňovou základnu jednotlivých států. Fiskální kapacita se tedy měří jako výnos daňového systému na obyvatele.

Daňové úsilí Nejjednodušší měřítko daňového úsilí představuje poměr příjmů k vybranému širokému ukazateli daňové základny, například k osobním důchodům. Ukazatel daňového úsilí je proměnlivější než ukazatel fiskální kapacity. U států s nízkým důchodem na obyvatele se vykazované hodnoty ukazatele daňového úsilí pohybují pod průměrnou hodnotou, zatímco u států s vysokým důchodem jsou nad jeho průměrnou hodnotou

Vezmeme-li v úvahu podstatné rozdíly ve fiskálních kapacitách a v daňovém úsilí mezi jednotlivými státy, nepřekvapuje zjištění, že stejné rozdíly vykazuje i porovnání jejich **fiskálního výkonu**. U jednotlivých kategorií výdajů, například na místní školství, jsou vykazované rozdíly ještě větší. Ačkoliv při porovnání vztahu mezi důchodem na obyvatele a výdaji v jednotlivých státech se dá vysledovat jejich přímá závislost, zejména pokud jde o školství a sociální péči, existují i výjimky z tohoto pravidla.

Srovnání průměrné úrovně výdajů je sice zajímavé, ale velikost průměrných výdajů vyjadřuje rozdíly v reálné úrovni veřejných statků jen tehdy, pokud potřeby na obyvatele jsou ve všech státech stejné. Vezmeme-li pro ilustraci školství, museli bychom je upravit podle rozdílů v nákladech, podle rozdílů v podílu mládeže ve školním věku na celkové populaci a podle podílu žáků studujících na církevních školách. Pokud jde o silniční síť, srovnání výdajů na obyvatele neodráží rozdíl v dopravních systémech, které vyplývají z hustoty silniční sítě a z klimatických podmínek. Výdaje na sociální péči je nutné přepočítat na výdaje na jednoho příjemce a tak dále. Fiskální kapacitu lze měřit bez přílišných obtíží, avšak měření průměrné úrovně veřejných statků je složitější a představuje dosud nevyřešený úkol (MUSGRAVE 1994).

2. 6. Fiskální nerovnováha

Podle Ústavy České republiky jsou obce a územní samosprávné celky územními společenstvími občanů, která mají právo mít vlastní majetek a hospodařit podle vlastního rozpočtu. Mají-li si být podle ústavního pořádku rovni v právech jednotliví

lidé, platí tento princip nepochybně i pro jejich společenství, tedy i pro územní společenství občanů, kterými jsou obce. Je přirozené, že čím je společenství větší, tím větší bude jeho příjem a majetek, prostě proto, že počet obyvatel většího společenství představuje větší podíl na celkovém počtu obyvatel České republiky. Pokud ovšem tento přirozený princip je deformován jakýmsi uměle vytvořenými mechanismy, které větším společenstvím příjmy násobí a menším redukuje, je tento přirozený a ústavou garantovaný mechanismus narušen. (Obec a finance str 18,19.4-2006 Rozpočtové určení daní)

Míra soběstačnosti místních rozpočtů závisí na charakteru a konstrukci daňového systému, na daňovém určení a na ekonomických, demografických a sociálních specifikách fiskálních jednotek. Jde tedy o schopnost těchto rozpočtů v rámci platné legislativy (fiskální a zejména daňové) vytvořit dostatečné prostředky k profinancování vlastních potřeb (tj. potřeb vlastních občanů). Situace v různých státech je odlišná, z čehož vyplývá i odlišný stupeň (míra) soběstačnosti místních rozpočtů.

2. 6. 1. Daňová konkurence

Daňová konkurence se v posledních desetiletích hodnotí negativně a je snaha jí předcházet. Proto se také omezuje ze strany státu míra daňové pravomoci územní samosprávy zasahovat do konstrukce daní a tím do daňového zatížení. Daně plynoucí do územních rozpočtů by neměly ovlivňovat ekonomické chování poplatníků daní, vyjma situace, kdy je záměrem využít daně k ovlivnění určité změny v ekonomickém chování poplatníků daně.

Daňový výnos je většinou rozložen nerovnoměrně, což často způsobuje velké rozdíly v míře finanční soběstačnosti mezi obcemi a regiony. To vyžaduje využít jiné finanční nástroje na zmírnění těchto rozdílů. Zpravidla se používají všeobecné neúčelové dotace. Nerovnosti v daňovém výnosu svěřených daní mezi obcemi ovlivňuje nerovnoměrné rozložení základu daně. To může mít v delším období vliv na vznik i výrazných rozdílů mezi bohatými a chudými regiony. Může to ovlivnit i zabezpečování minimálního standardu základních veřejných statků na úrovni územní samosprávy.

Jestliže rozsah a kvalita veřejného sektoru, a to jak standard, tak i nadstandard se výrazně liší mezi obcemi nebo regiony, může to být příčinou nespokojenosti občanů, příčinou sociálního napětí, v některých zemích i migrací obyvatel, zejména chudších vrstev, které především využívají veřejných služeb, do bohatých regionů s velkým rozsahem a kvalitou veřejného sektoru. To z dlouhodobého hlediska vyvolává problémy s financováním standardu i nadstandardu veřejných služeb při rozšiřování kvality veřejných statků v souvislosti s růstem poptávky po veřejných statcích a napětí v příslušném územním rozpočtu (PEKOVÁ 2004).

2. 6. 2. Zmírňování fiskální nerovnováhy

Je třeba zdůraznit fakt, že daně vybírané na místní úrovni (majetkové, místní, důchodové či prodejní daně) mají distorzní účinky, což může spolu s externalitami vést k neefektivnosti alokačních rozhodnutí na místní úrovni.

Z důvodu objektivních rozdílů mezi různými místními fiskálními jednotkami dochází k přerozdělovacím vztahům uvnitř veřejné rozpočtové soustavy. Mohou ale být uplatňovány i další důvody včetně paternalistických zájmů státu v určitých oblastech (kupříkladu zabezpečení stejného standardu poskytování vybraných veřejných statků a služeb.

Přerozdělování (a jeho míra) jsou ovlivněny i politickými faktory. Nejčastěji uváděné argumenty ve prospěch poskytování transferů místním rozpočtům jsou:

- **potřeba zmírnit vertikální fiskální nerovnováhu** vyplývající ze skutečnosti, že centrální vláda si ponechává daně s velkým daňovým základem, větší pružností a vyšším výnosem, zatímco místním vládám přenechává nedostatečné daňové příjmy,
- **zabezpečení horizontální fiskální rovnováhy** spočívající v tom, že obyvatelům různých fiskálních jednotek, kteří platí daně se stejnými sazbami, by měla být poskytována stejná úroveň veřejných statků,
- **nutnost zabezpečit minimální standard některých veřejných statků,**

- **potřeba neutralizace externalit** (zejména spotřebních) a tendence vynakládat nedostatečné prostředky na statky a služby s podobnými efekty z místních rozpočtů,

- **podpora stabilizace a ekonomického rozvoje na místní úrovni** centrální vládou,

- zabezpečení některých makroekonomických cílů, apod.

Technicky vzato jsou přerozdělovací vztahy realizované cestou dotací a odvodů. Dotace směřují od vyšších stupňů veřejné rozpočtové soustavy k nižším stupňům. Odvody znamenají opačný postup, tj. směrem od nižších stupňů veřejné rozpočtové soustavy k vyšším.

2. 6. 3. Nenávratné peněžní transfery

Dotace z rozpočtové soustavy do územních rozpočtů jsou projevem existence přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů a také projevem solidarity. Potřeba dotací se většinou zdůvodňuje potřebou obecné podpory obcí a regionu i podporou specifických činností, na kterých má stát zájem, které jsou také většinou výsledkem přenesení odpovědnosti za zabezpečování některých, zejména preferovaných veřejných statků ze státu na obce a vyšší územně samosprávné celky.

V teorii místních finančních vazeb jsou zdůrazňovány zejména:

- **Nezávislost v rozhodnutí o použití dotace příjemce.** To předpokládá využití především neúčelové dotace. Znamená to umožnit rozhodovací pravomoc voleným orgánům územní samosprávy.

- **Příjmová dostatečnost,** to znamená z fiskálních důvodů doplnit finanční prostředky v územních rozpočtech.

- **Spravedlnost v rozdělování a solidarita.**

- **Plánovatelnost alespoň ve střednědobém horizontu.**

- **Jednoduchost kritérií pro poskytování dotací do územních rozpočtů a jejich alespoň střednědobá neměnnost.** Administrativní nenáročnost na kontrolu.

- **Ekonomická efektivnost, neutrální dopad na rozhodování územní samosprávy .**

- Motivace územní samosprávy na dobré hospodaření, to znamená, že by dotace neměly být poskytovány na krytí deficitu územního rozpočtu, neměly by zahrnovat místní daně.

- Využívání i cílených grantů.

Jak už bylo řečeno, nenávratné finanční transfery mají zmírňovat horizontální nespravedlnost a vést k spravedlivějšímu rozdělování příjmů veřejných rozpočtů. Spravedlnost a slušnost v rozdělování veřejných příjmů úzce souvisí s daňovým určením a s rozsahem veřejného sektoru, za jehož materiálové zabezpečení a financování jsou obce a regiony odpovědny. Horizontální vyrovnání mezi obcemi i regiony je praktickým důsledkem využívání nedistribuční funkce veřejných financí.

Například v zemích Evropské unie je cílem dotačních vazeb:

- Zmenšit dopady v rozdílech daňové kapacity a vyrovnat finanční potenciál území.
- Přispět k vyrovnání finančního úsilí územní samosprávy.
- Přispět k vyrovnání místních potřeb územní samosprávy.
- Zajistit standardní úroveň některých lokálních a regionálních veřejných statků.
- Respektovat externality.

Existence transferů je vyvolána příčinami zejména na straně výdajů. Proto je velmi důležité vymezení rozsahu veřejných statků a jejich charakteru, za jejichž zajištění pro obyvatelstvo jsou obce a vyšší územní samosprávy odpovědné. Neustále pokračuje decentralizace odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků na obce a vyšší stupně územní samosprávy v rámci takzvané přenesené působnosti. Územní samospráva zabezpečuje pro své občany v rámci samosprávních působností veřejné statky ryze lokálního a regionálního charakteru. Rostoucí rozsah lokálního a regionálního veřejného sektoru způsobuje stálý růst výdajů regionálních rozpočtů.

Dále jsou dotace důležité z hlediska zabezpečování standardní úrovně některých, zejména preferovaných veřejných statků, a to i některých lokálních či regionálních statků bez ohledu na rozdílnou výši příjmů územních rozpočtů. Důležité je určení standardu, neboť ovlivňuje výši potřebných finančních prostředků. To znamená, že při

určování standardu je nutné respektovat i dané rozpočtové omezení v rámci celé rozpočtové soustavy. Požadovaný standard veřejných statků se může v čase měnit, a to podle toho kolik, finančních prostředků na jeho financování má rozpočtová soustava k dispozici a jak efektivně jsou veřejné příjmy vynakládány na zajištění veřejných potřeb.

Existence externalit je dalším důvodem, proč jsou dotace důležité pro územní samosprávu. Výhody plynoucí z využívání veřejných statků zabezpečovaných obcí mají často i lidé, kteří nebydlí v obci a na danou službu obci finančně nepřispívají, a přitom využívají výhod z financování veřejných statků i bez dotací. Dochází k přenosu užitku, tedy k externalitě.(PEKOVÁ 2004)

2. 7. Vývoj finanční situace měst a obcí v ČR

Novodobá historie obecního zřízení po roce 1989 se z hlediska financování začala odvíjet rokem 1993, kdy začala fungovat nová daňová soustava. Na základě úpravy daňového určení v rozpočtových pravidlech se výnosy některých vybraných státních daní začaly dělit mezi státní i územní rozpočty.

Zapojením těchto nových výnosů do rozpočtu obcí došlo k jejich výraznému posílení z hlediska finanční soběstačnosti. Zvýšila se rovněž odpovědnost obcí za vlastní hospodaření. Rozpočty obcí, včetně magistrálních měst, které na počátku devadesátých let byly na úrovni 75 miliard Kč, dosáhly v roce 2003 bezmála 250miliard Kč.

Stálý a téměř plynulý trend růstu příjmu obcí je téměř totožný s růstem výdajů. Na příjmové straně rozpočtu je celkový růst podložen především rostoucími daňovými příjmy a v poslední době růstem dotační složky příjmů. Na výdajové straně to souvisí nejen s růstem cen surovin a energií, ale také stálým narůstáním cenové hladiny prací a služeb, které obce musí zabezpečovat. Rostoucí výdaje však bezesporu výrazně ovlivňuje také rozsah úkolů, které zákon obcím postupně svěřuje, ať již v samostatné, zejména však v přenesené působnosti při výkonu státní správy.

Tabulka 2.1. vývoj příjmů a výdajů obcí 1995-2005(v mld.)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Příjmy celkem	106,5	117,9	123,9	137,9	169,4	162,6	184,2	208,2	243,9	268,3	293,1
Výdaje celkem	110,5	126,7	129,2	136,3	150	164	195,5	214,3	248,5	275,4	297,9

Zdroj: ČSÚ

Výrazný růst objemu finančních prostředků v rozpočtech obcí se projevil zejména v posledních letech, kdy se v oblasti školství byly přímé náklady na vzdělávání převedeny na obce a hradí se prostřednictvím obecních rozpočtů. (2001, 2002) Razantní nárůst se projevil v roce 2003, kdy po zrušení okresních úřadů v rozpočtech objevily prostředky na výkon přenesené působnosti u obcí s rozšířenou působností.

2. 6. 1. Nedostatek finančních zdrojů

Uvedené změny jsou patrné při porovnání obecních rozpočtů a jejich podílu na hrubém domácím produktu. Od roku 1993 je podíl příjmů obcí na HDP poměrně vyrovnaný na úrovni necelých 8 %. V roce 2002 se zvýšil na 9 % a v roce 2003 na téměř 10 %. V každodenní praxi se ukazuje, že přidělené finanční prostředky plně nepokrývají náklady spojené s těmito převáděnými činnostmi.

Tabulka 2.2. Příjmy místních samospráv jako podíl na DPH

Příjmy celkem									

Zdroj: Obec a Finance

Uvedený stav vede k tomu, že v rozpočtech obcí narůstají běžné výdaje, jejichž převážná část souvisí se zabezpečením úkolů v přenesené působnosti. Snižuje se podíl kapitálových výdajů, nesporně převážně spojených s investiční výstavbou, která je rozhodující při plnění strategických a rozvojových záměrů každého území, což je zejména oblast samostatné působnosti obcí. Jinými slovy, samospráva doplácí ze svých zdrojů na úkoly, které jí deleguje stát, aniž by přenesení kompetencí doplnil

dostatečnými finančními zdroji. Tento problém se navenek projevuje nedostatkem finančních zdrojů pro obnovu a rozvoj infrastruktury obcí a bude se postupně odrážet v dalším růstu jejich zadluženosti. Převádění finančně nepodložených kompetencí na nižší úroveň samosprávy může způsobit nerovnováhu mezi vývojem územních rozpočtů a státním rozpočtem. Důsledkem mohou být nepříjemné dopady do systému státní správy i do kvality osídlení. Mnohem vážněji však může tato nerovnováha působit v politické rovině.

2. 6. 2. Porovnání vývoje příjmů a výdajů

Zatímco daňové příjmy se od roku 1993 více než ztrojnásobily, jejich procentuální podíl na celkových příjmech se téměř nemění a pohybuje se kolem 45 %. Nedaňové příjmy se z hlediska velikosti příliš nezměnily, zůstávají v rozsahu kolem 22 miliard Kč, ale jejich podíl se z 24 % v roce 1993 snížil na 9,3 % v roce 2003. Stabilní jsou i kapitálové příjmy, s extrémem kolem roku 1999, kdy docházelo k prodeji akciových podílů obcí v energetických společnostech. Nejdynamičtější růst příjmové části rozpočtů obcí představují dotace, které se pětkrát zvýšily a jejich podíl dosahuje téměř 42 % všech příjmů a objemem se blíží daňovým příjmům.

Na výdajové straně rozpočtů je patrné trvalé rozevírání nůžek mezi velikostí běžných a kapitálových výdajů obcí. Rozhodující část běžných výdajů je způsobena právě transferem prostředků státu, který obcím nepřináší přímý efekt, pouze je administrativně zatěžuje. Nákup zboží a služeb přitom sice vzrůstá, jeho podíl se však snížil z 32 % na 18 % celkových výdajů. Uvedená čísla velmi jednoznačně prokazují nutnost zvýšení příjmové části rozpočtu obcí. To by se mělo provést zvýšením podílu obcí na sdílených daních včetně případného zařazení některých spotřebních daních do tohoto společného koše. Ukazují se zejména dva zdroje tohoto navýšení podílu obcí. Především je to část nebo celý objem centrálně rozdělovaných dotačních a programových prostředků. Druhou část by měla tvořit úspora vzniklá racionalizací ústředních orgánů státní správy. (Obec a finance 5-2004)

3. Metodika práce

V metodice práce jsou popsány metody použité k dosažení stanovených cílů.

Hlavní cíl: Analyzovat rozdíly ve fiskální pozici obcí v rámci vybraného regionu.

Metodické kroky:

1. Zpracování literární rešerše.
2. Výběr regionu.
3. Sumarizace příjmů a výdajů rozpočtů vybraných obcí podle **Vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě – Příloha.**
4. Rozdělení obcí do skupin podle počtu obyvatel.
5. Výběr ukazatelů fiskální potřeby, fiskální kapacity a fiskální pozice obce v návaznosti na specifika systému financování obcí v ČR.
6. Analýza rozdílů ve fiskální pozici obcí ve vybraném regionu včetně vyhodnocení faktorů, které ji ovlivňují.

Krok 1. Literární rešerše

Literární rešerše je zpracována na základě odborné literatury s důrazem na oblasti teorie fiskální decentralizace, fiskální pozice, příjmů a výdajů obcí, horizontální a vertikální nerovnováhy.

Krok 2. Výběr regionu

Jako oblast, pro kterou bude analýza zpracována, byly vybrány tři okresy Jihočeského kraje.

- České Budějovice
- Český Krumlov
- Tábor

Tyto okresy jsou hodně rozdílné, a to jak z hlediska geografické polohy, tak krajinného rázu. Některé okresy jsou zaměřeny průmyslově, v jiných větší průmyslový

objekt chybí, ale naopak má tento okres větší příjmy z turistického ruchu, proto lze předpokládat, že rozdíly ve fiskální pozici budou dostatečně patrné.

Krok 3. Rozdělení obcí do skupin podle počtu obyvatel

Obce byly rozděleny do pěti skupin podle velikosti.

Skupina obcí s počtem obyvatel do 200	83 obcí
Skupina obcí s počtem obyvatel od 201 – 500	86 obcí
Skupina obcí s počtem obyvatel od 501 – 1000	44 obcí
Skupina obcí s počtem obyvatel od 1001 do 2000	21 obcí
Skupina obcí s počtem obyvatel od 2001 do 10 000	25 obcí
Skupina obcí s počtem obyvatel nad 10 001	3 obce

Krok 4. Sumarizace rozpočtů vybraných obcí

Podle vyhlášky č. 323/2002,Sb., o rozpočtové skladbě byl vypracován přehled o příjmech a výdajích jednotlivých obcí, a to v účelovém a druhovém členění příjmů a výdajů.

Krok 5. Výběr ukazatelů fiskální potřeby, fiskální kapacity a fiskální pozice obce v návaznosti na specifika systému financování obcí v ČR.

Protože výše příjmů i výdajů je závislá na počtu obyvatel dané obce popřípadě na počtu podnikových provozoven na území obce, je neúčelné porovnávat příjmy a výdaje obcí v jejich absolutní výši. Z tohoto důvodu byly příjmy i výdaje obcí přepočítány na jednoho obyvatele.

Příjem na jednoho obyvatele = příjem celkem/ počet obyvatel

Výdaje na jednoho obyvatele = výdaje celkem/ počet obyvatel

Rozdílnost ve fiskální potřebě a fiskální kapacitě může být ovlivněna celou řadou faktorů. Mnohé rozdíly jsou jen těžko kvantifikovatelné a individuální a nelze vysledovat podobnost rozdílu u více obcí než u jedné, jiné se naopak vyskytují u většiny obcí obdobné velikosti a polohy, a právě na ty bude následující část práce zaměřena. Jako faktory, které by mohly nejvíce ovlivňovat výši příjmů a výdajů obcí, byly vybrány:

Faktory ovlivňující příjmy

- Velikost daňových příjmů je dána rozpočtovým určením daní, územní samospráva má jen velmi omezenou možnost ovlivnit své daňové příjmy.

- Počet obyvatel v obci – podíly na výnosu sdílených daní se určují jednotlivým obcím většinou podle podílu počtu obyvatel obce k celostátnímu počtu obyvatel.

- Podnikatelské subjekty na území obce – podíl obce na sdílené dani (Daň z příjmu ze závislé činnosti) může ovlivnit i počet podnikatelských subjektů, které mají sídlo na území dané obce a zaměstnávají obyvatele obce.

- Velikost katastru – daň z nemovitostí plyne do rozpočtu obcí podle katastrů, ve kterém se nemovitosti nacházejí.

- Hospodaření jednotlivých obcí – obce mají možnost ovlivňovat hospodaření municipálních podniků a využívání vlastního majetku. (Příjmy z pronájmu a prodeje vlastního majetku)

- Existence obcí s přenesenou působností- obce které musí vykonávat větší podíl činností spojených s výkonem státní správy, dostávají na tyto činnosti dotace, ale naopak mají i výdaje s tímto spojené.

Faktory ovlivňující výdaje

- Počet obyvatel dané obce ovlivňuje rozsah a úroveň veřejných statků, které musí obec poskytovat.

- Vzdálenost obce od krajského nebo jiného většího města – obyvatelé menších obcí, avšak přilehlých k větším městům mohou hojně využívat služeb hrazených z rozpočtu větších obcí, což může zapříčinit úsporu ve výdajích jim přilehlých obcí.

- Kvalita infrastruktury – hustota osídlení, blízkost u hlavní dopravní komunikace a možnost využívání státem hrazené či dotované dopravní obsluhy může také ovlivnit kvalitu životní úrovně obyvatel a nutnost zajišťování dopravy z obecního rozpočtu.

- Vzdálenost obce od krajského nebo jiného většího města- lidé z obcí přilehlých k velkým městům mají větší možnost najít si zaměstnání, ve kterém budou dostávat větší plat, a tudíž platit i větší daně bez toho, aby museli vynaložit výrazně větší náklady na dopravu do zaměstnání

Aby bylo možné porovnávat příjmy a výdaje jednotlivých obcí, i jednotlivých skupin obcí je účelné spočítat u položek rozpočtu:

- Průměrnou hodnotu ukazatele (aritmetický průměr položek dané skupiny obcí)
- Variabilitu ukazatele (míra variability, udává o kolik se položky příjmů a výdajů liší od průměrné hodnoty – jakou má průměrná hodnota vypovídací schopnost)

- Korelační koeficient (udává do jaké míry jsou příjmy závislé na ukazateli, jako je například počet obyvatel - 0,7-1 tedy 70-100% velmi silná závislost
0,7-0,9 tedy 70-90% střední závislost
0,3-0,5 tedy 30-70% mírná závislost
0- 0,3 tedy 0-0% nízká závislost)

- Hladina statistické významnosti p – ukazatel je statisticky významný je-li hodnota p menší než 0,05.

Protože ne všechny položky příjmů a výdajů, tak jak je členění rozpočtová skladba, jsou natolik významné, že je vhodné se s jimi zabývat, byly pro analýzu vybrány tyto:

Příjmy v druhovém členění

- Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků.
- Daň z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti.
- Daně z příjmů právnických osob.
- Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt.
- Poplatek z ubytovací kapacity.

- Daň z nemovitostí.
- Příjmy z vlastní činnosti.
- Příjmy z pronájmu majetku.
- Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného).
- Neinvestiční přijaté dotace.
- Investiční přijaté dotace.

Výdaje v druhovém členění

- Platy
- Neinvestiční nákupy a související výdaje.
- Investiční nákupy a související výdaje.

Paragrafy účelového členění

- Zemědělství a lesní hospodářství – celkem.
- Průmysl, stavebnictví, obchod a služby.
- Doprava.
- Vzdělávání.
- Sociální věci a politika zaměstnanosti- celkem.
- Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany.
- Zastupitelstva obcí

Saldo příjmů a výdajů

Pro zhodnocení hospodaření obcí, účinnosti jejich příjmů a výdajů je samozřejmě nutné vyhodnotit i saldo příjmů a výdajů a jeho výši v porovnání ve skupinách obcí i mezi skupinami.

Saldo celkem = Příjmy celkem- Výdaje celkem

Cíl 6. Analýza rozdílů ve fiskální pozici obcí ve vybraném regionu včetně vyhodnocení faktorů, které ji ovlivňují.

Analýza veškerých informací byla prováděna v souladu s literární rešerší a s obecně platnými poznatky z oblasti fiskálního federalismu, decentralizace v podmínkách České republiky

Analýza rozdílů ve fiskální pozici obcí včetně vyhodnocení faktorů, které ji ovlivňují, byla zpracována pomocí programu STATISTIKA CZ.

Datovou základnou byly především údaje získané na webových stránkách Českého statistického úřadu a Ministerstva financí České republiky.

Vzdálenosti mezi obcemi byly vyhledávány na serveru www.mapy.cz.

4. Praktická část

Tématem této diplomové práce jsou intraregionální rozdíly ve fiskální pozici obcí. Nejdříve je nutné se zaměřit na výběr oblastí, kterým je vhodné se v této problematice věnovat. Ze všech sedmi okresů (NUTS4) Jihočeského kraje byly vybrány tři okresy a to Českokrumlovsko, Českobudějovicko a Tábořsko, protože, jak už bylo řečeno, jsou to okresy s rozdílnými rysy.

4. 1. Stručná charakteristika kraje a vybraných okresů

Jihočeský kraj je geograficky poměrně uzavřeným celkem, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina s Českobudějovickou a Třeboňskou pánví. Na jihozápadě ji obklopuje Šumava, dále pak výběžky Brd, Středočeská žulová vrchovina, Českomoravská vrchovina a Novohradské hory. Kraj není příliš bohatý na nerostné suroviny. Převažuje těžba šterkopísků, stavebního kamene, cihlářských hlín a v omezené míře keramických jílu, vápence a grafitu. Významným přírodním bohatstvím jsou lesy, které zaujímají více než třetinu plochy kraje. Na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky se Jihočeský kraj podílí 5,5%, v přepočtu na 1 obyvatele dosahuje 89% republikového průměru a je tak mezi kraji na 6. pozici. Ve statistickém registru ekonomických subjektů bylo koncem roku 2005 registrováno více než 144 tis. ekonomických subjektů. Jeho největší část tvořili podnikatelé - fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku (101 663 subjektů), společnosti s ručením omezeným (10 372 subjektů) a samostatně hospodařící rolníci (5 416 subjektů). Průmyslová výroba je koncentrována především v českobudějovické aglomeraci a v okresech Tábor a Strakonice. Převažuje zpracovatelský průmysl (výroba potravin a nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textilní a oděvní). Zemědělství se orientuje na rostlinnou výrobu, převažuje pěstování obilovin, olejnin a brambor. V živočišné výrobě chov skotu a prasat. Dlouholetou tradici má v jižních Čechách rybníkářství. Chov ryb v 25 000 ha vodních ploch představuje polovinu produkce v rámci celé ČR. Jihočeský kraj se stává významnou turistickou a rekreační oblastí. Cestovní ruch zaznamenal v posledních letech největší nárůst podílu na podnikatelských aktivitách v kraji.

4. 1. 1. Českokrumlovsko

Okres Český Krumlov je jedním ze sedmi okresů Jihočeského kraje. Je typickým pohraničním okresem, rozkládá se v nejnižnějším cípu České republiky. Sousedí s okresy České Budějovice na severu a Prachatice na západě a tvoří státní hranici s Rakouskem na jihu v délce 80 km.

Svou rozlohou 1 615 km² zaujímá třetí místo v kraji, na jeho celkové výměře se podílí 14,2%, na počtu obyvatel 9,5 % . Průměrnou hustotou osídlení 37,15 obyvatel na 1 km² se řadí na poslední místo nejen v kraji, ale v celé republice

4. 1. 2. Českobudějovicko

Českobudějovicko leží při jihovýchodní hranici Čech s Rakouskem, ve střední až jihovýchodní části Jihočeského kraje, je to významná turistická oblast plná lesů, sadů, polí a luk, toků a rybníků. Sousedí s Českokrumlovskem na jihu, Strakonickem a Prachatickem na západě, Píseckem na severozápadě, Tábořskem na severovýchodě a Jindřichohradeckem na východě.

Rozloha regionu je 1.625,44 km², správně je území rozděleno do 107 obcí, z toho je 9 měst, celkem zde žilo přes 177 tisíc obyvatel. Region je převážně průmyslově-zemědělský s rozvinutým rybníkářstvím a lesnictvím (30% území). V rostlinné výrobě převažuje pěstování obilnin, olejnin a píce, v živočišné výrobě chov skotu a prasat. Průmysl je zde potravinářský (zejména výroba piva), kovodělný průmysl, tužkařská výroba, strojírenská výroba, dřevozpracující, papírenský, dále výroba dopravních prostředků, textilní a oděvní průmysl, polygrafie. Z těžbařského odvětví jsou zde provozy na těžbu grafitu, kamene, štěrku a písku, jílu, hlín a rašeliny. Region je historicky místem průchodu významných stezek do ciziny, kudy putovalo zboží a lidé.

4. 1. 3. Tábořsko

Tábořsko, region spjatý jednak s husitskou tradicí a jednak s řekou Lužnicí, leží na pomezí jižních a středních Čech v severovýchodní části Jihočeského kraje. Je oblastí chladnější (Česká Sibiř) s množstvím listnatých a smíšených porostů plných chovné zvěře, ale i oblastí s písčnými přesypy, oblastí vodních sportů na Lužnici a oblastí

historicky spjatých s husitstvím. Sousedí s Českobudějovickem na jihozápadě, Píseckem na západě, Benešovskem (Středočeský kraj) na severu, Pelhřimovskem (Vysočina) na východě a Jindřichohradeckem na východě.

1327,22 km² je rozloha regionu, správně je území rozděleno do 111 obcí, z toho je 8 měst, celkem zde žije přes 102 tisíc obyvatel. Region je průmyslově zemědělský s rozvinutým lesnictvím a v menší míře rybníkářstvím. Průmysl je koncentrován do oblastí měst (nejdůležitější je potravinářství, strojírenství a chemická výroba), nejsou zde žádné velké energetické a těžební závody (kromě těžby šterkopísků). zemědělství se soustřeďuje na pěstování obilovin, píce, brambor a olejnin, na chov skotu, prasat i drůbeže.

Českokrumlovsko je typický příhraniční okres s nízkou hustotou osídlení, která je způsobena i tím, že jsou na jeho území rozsáhlé lesní porosty, chráněná krajinná území a přírodní rezervace, kde není vhodné a ani možné, aby probíhalo doosídlování. Nejvíce pracovních příležitostí je v oblasti služeb, ale jedná se často jen o sezónní příležitosti, a zemědělství, kde v minulosti našla uplatnění většina obyvatel, je v současnosti v útlumu.

Českobudějovicko je okres, na jehož území leží metropole jižních Čech, a tedy i středisko kultury vzdělání, státní správy, politických organizací a důležitá dopravní křižovatka. Okres se rozkládá v Českobudějovické pánvi, takže většina jeho oblastí je dobře dostupná a to i díky rozsáhlejší síti infrastruktury na rozdíl od českokrumlovského okresu.

Táborsko je díky husitství stejně jako Českokrumlovsko okres s bohatou historií, a tedy okres, který má co nabídnout turistům. Na rozdíl od Českokrumlovska se ale Táborsko může pochlubit rozsáhlým průmyslem. Za určitou výhodu tohoto okresu může být považována a i téměř poloviční vzdálenost od hlavního města (v porovnání s Českokrumlovskem).

5. Druhové členění příjmů a výdajů

---

5. 1. Příjmy

Příjmy obecních rozpočtů jsou v České republice členěny podle rozpočtové skladby na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté dotace. Největší část příjmů tvoří příjmy daňové, které z velké části ovlivňuje počet obyvatel v obci a velikost obce. Podstatně menší, ale také významnou část příjmů tvoří příjmy nedaňové, tedy příjmy z vlastní činnosti obcí, odvody přebytků organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z úroků a realizace finančního majetku, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy. Velikost nedaňových příjmů mohou ovlivňovat schopnosti a aktivity obecní samosprávy. Další kategorií příjmů jsou příjmy kapitálové, členící se na příjmy z prodeje dlouhodobého majetku (kromě drobného), příjmy z prodeje pozemků, příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí, příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, tyto příjmy může obec ovlivnit, protože majetková vybavenost závisí i na manažerských schopnostech vedení obecního zastupitelstva. Různé nerovnosti v předchozích příjmech se stát a vyšší stupně územní samosprávy snaží vyrovnávat poskytováním dotací, které lze rozdělit na investiční a neinvestiční.

5. 1. 1. Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou největší skupinou příjmů územních rozpočtů. Výše daňových příjmů je dána rozpočtovým určením daní, z toho plyne, že obec nemá prakticky žádnou přímou možnost ovlivnit velikost těchto příjmů. Velikost daňových příjmů je mimo jiné ovlivněna počtem obyvatel obce, protože příjmy z většiny sdílených daní jsou přepočítávány a poskytovány na obyvatele a dále závisí na výši koeficientu kategorie obce.

Tabulka 5. 1. Daňové příjmy (v tis.Kč)

Skupiny obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem	Míra variability v %
0-200	803,84	47
201-500	2383,77	32
501-1000	6409,37	54
1001-2000	12763,22	32
2001-10000	35097,64	48
nad 10000	611230,73	95

Zdroj: Autor

Tabulka 5. 2. Daňové příjmy přepočtené na obyvatele (v tis.Kč)

Skupiny obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	7,02	18
201-500	7,63	17
501-1000	9,38	58
1001-2000	9,14	23
2001-10000	8,94	18
nad 10000	12,02	9

Zdroj: Autor

Větší obce mají větší daňový příjem a to ne jen absolutní, ale i přepočtu na obyvatele. To je dáno také koeficienty, kterými jsou příjmy větších obcí zvýhodněny. Nebylo zjištěno, že vysoká variabilita u obcí s 501 až 1000 obyvatel by byla způsobována jedním konkrétním faktorem. U této skupiny obcí se vyskytují velké rozdíly v příjmech jak z DPFO(1,5% na celostátním výnosu), tak u PPPO (za obce), tak u místních poplatků i u daně z nemovitosti. Obce s menším počtem obyvatel (okolo 500) jsou schopny zajistit si nějaký druh příjmu vyšší v porovnání s ostatními obcemi v této skupině. Naopak některé obce s počtem obyvatel u horní hranice této skupiny (okolo 1000) mají téměř v každém druhu příjmů příjmy podprůměrné. Tato skutečnost způsobuje jednak vysokou variabilitu příjmů, jednak malou závislost těchto příjmů na počtu obyvatel.

Tabulka 5. 3. Daň z příjmů FO ze závislé činnosti (v tis.Kč)

Skupiny obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,75	70
201-500	1,55	50
501-1000	1,72	61
1001-2000	1,92	80
2001-10000	2,05	68
nad 10000	1,94	10

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti DPFO na počtu obyvatel v obci je 0,99, hladina významnosti je 0,03.

Závislost celkového výnosu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti na počtu obyvatel není příliš vysoká. Je to dáno tím, že tento příjem se skládá se dvou složek. První složka je tvořena z 20,59 % z celostátního výnosu pro všechny obce, z této částky pak jednotlivým obcím náleží příjem vypočítaný podle koeficientu platného pro danou kategorii obcí. Druhou složkou tohoto příjmu je podíl na celostátním výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a to ve výši 1,5%

z celostátního výnosu a jednotlivým obcím připadá příjem přepočítaný koeficientem, který zohledňuje počet zaměstnanců v obci.

Tabulka 5. 4. Daň z příjmu FO ze závislé činnosti (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem (20,59% z celostátního výnosu)	Průměrný příjem přepočítaný na obyvatele
0-200	136,22	1,43
201-500	429,41	1,36
501-1000	965,37	1,40
1001-2000	1 948,55	1,41
2001-10000	5 780,57	1,43
nad 10000	99 474,74	1,82

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti DPFO na počtu obyvatel je 1, hladina významnosti je 0.

V tabulce 5.4. je znázorněna ta část příjmů, která je poskytována na obyvatele, absolutní příjem roste přímo úměrně s růstem obyvatel a je na počtu obyvatel vysoce závislý (vysoká hodnota korelačního koeficientu). Průměrný příjem přepočítaný na obyvatele je u všech obcí téměř stejný, mírné rozdíly lze sledovat pouze u nejmenších a největších obcí, variabilita mezi příjmy obcí v jednotlivých velikostních skupinách je téměř nulová.

Tabulka 5. 5. Daň z příjmu FO ze závislé činnosti (v tis.Kč)

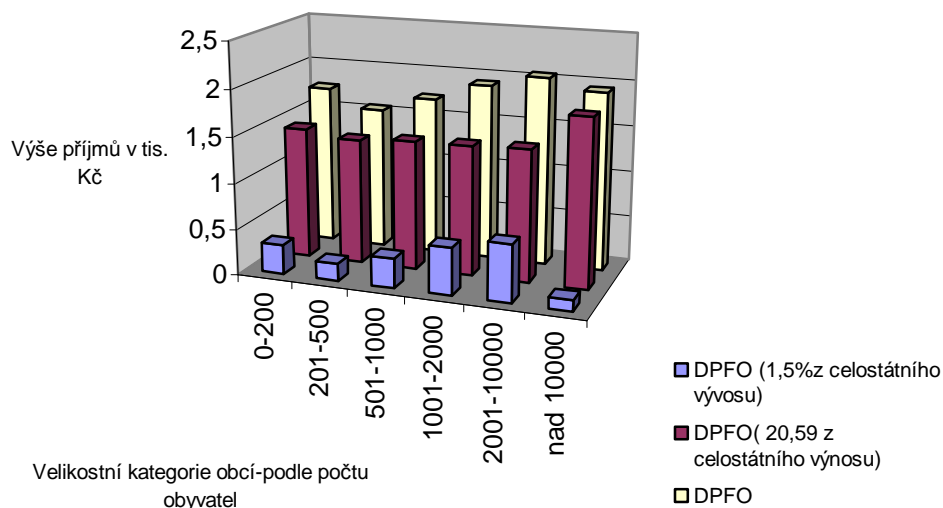
Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem (1,5% z celostátního výnosu)	Průměrný příjem přepočítaný na obyvatele
0-200	67,96	0,32
201-500	64,93	0,19
501-1000	211,55	0,32
1001-2000	843,21	0,51
2001-10000	1 565,06	0,62
nad 10000	6 708,73	0,12

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti příjmů z DPFO na počtu obyvatel v obce je 0,6, hladina významnosti je 0,05.

Je zřejmé, že část daňových příjmů zkoumaná v tabulce 5.5. není téměř vůbec závislá na počtu obyvatel, je to dáno tím, že je ovlivněna pouze počtem zaměstnaných osob.

Graf: 5. 1. Daň z příjmů FO ze závislé činnosti

Zdroj: Autor

Tabulka 5. 6. Daň z příjmů FO ze samostatně výdělečné činnosti (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,65	91
201-500	0,74	107
501-1000	0,72	74
1001-2000	0,94	90
2001-10000	1,24	52
nad 10000	1,01	42

Zdroj: Autor

Příjmy z DPFO ze samostatně výdělečné činnosti jsou nejvyšší u velkých měst, všechny skupiny obcí vykazují velkou variabilitu těchto příjmů, a jejich závislost na počtu obyvatel byla zjištěna pouze u obcí s počtem obyvatel nad 2001.

Daň z příjmu právnických osob je další sdílenou daní, jejíž část plyne do rozpočtu územní samosprávy, jedná se o 20,59 % z celostátního výnosu a dále pak příjem každé obce závisí na výši koeficientu kategorie obce, pomocí kterého je vypočítán. Daň z příjmu právnických osob placená obcemi je 100% příjmem obce.

Tabulka 5. 7. Daň z příjmu PO (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,69	40
201-500	1,64	39
501-1000	2,48	136
1001-2000	2,33	37
2001-10000	2,24	30
nad 10000	3,47	11

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti příjmu z DPPO na počtu obyvatel v obci je 0,99, hladina významnosti je 0,045.

Tabulka 5. 8. Daň z příjmu PO za obce (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,39	165
201-500	0,21	263
501-1000	0,47	359
1001-2000	0,74	113
2001-10000	0,58	100
nad 10000	1,43	42

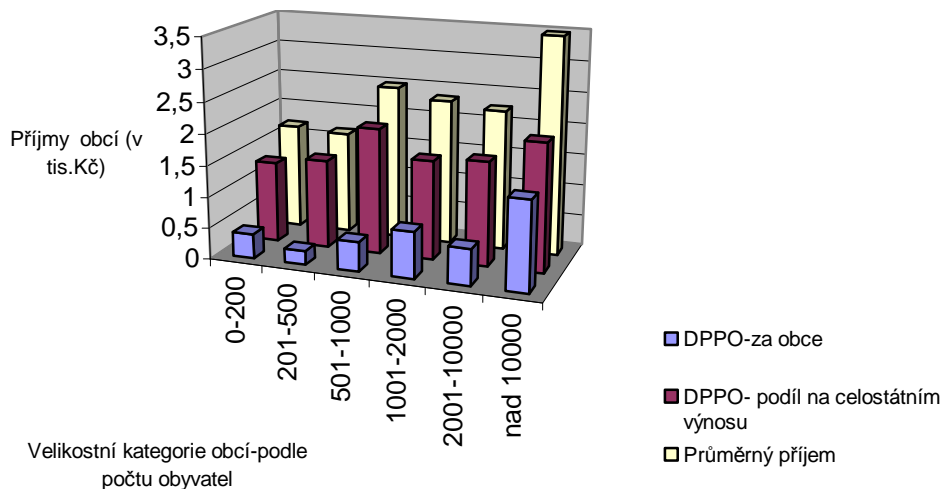
Zdroj: Autor

Tabulka 5. 9. Daň z příjmu PO- podnikatelská sféra (v tis.)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,3	78
201-500	1,42	145
501-1000	2,01	179
1001-2000	1,59	254
2001-10000	1,66	58
nad 10000	2,04	143

Zdroj: Autor

Graf:5.2 DPPO na obyvatele

Zdroj: Autor

Větší variabilita a tím i menší závislost příjmů na počtu obyvatel u obcí od 500 do 2000 obyvatel je způsobena různou výší daně z příjmů právnických osob za obce. Podnikatelské aktivity obcí jsou velmi různé, u malých obcí nelze s určitostí předpokládat, že starosta a zastupitelé budou dobrými manažery a svojí prací přinesou obci nadprůměrné zisky. Naopak u velkých obcí je samozřejmostí, že obecní zastupitelstvo bude pracovat tak, aby získalo své obci co nejvíce prostředků, ovšem jsou-li tyto příjmy rozpočítány podle počtu obyvatel, nejsou nikterak zajímavé, přestože v jejich absolutní výši dosahovaly poměrně vysokých částek.

Jedním z daňových příjmů, jejichž výši může obec ovlivňovat, jsou **místní poplatky**. Zákon o místních poplatcích je členěn na poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst, poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj a poplatek za zhodnocení stavebního pozemku. Žádná obec nerealizuje všechny typy poplatků, nejčastěji jsou vybírány poplatky ze psů, jejichž výnos není příliš významný, a dále pak poplatky za lázeňský a rekreační pobyt, výše tohoto poplatku se různí podle polohy a vybavenosti obce. Největších příjmů této kategorie dosahují obce v okolí vodní nádrže Lipna jako

například Lipno nad Vltavou a Vyšší Brod. Je to pochopitelné, protože tyto oblasti jsou díky své poloze a přírodním prostředím hojně navštěvovány turisty. Variabilita těchto příjmů nebyla vysledována u obcí s větším počtem obyvatel, lze to odůvodnit tím, že větší obec má svým kulturním nebo sportovním vybavením turistům co nabídnout i bez ohledu na to, jaká je její poloha. A přepočtením na obyvatele se tyto příjmy u obcí s větším počtem obyvatel více rozmělní.

Tabulka 5. 10. Velikost místních poplatků v závislosti na vzdálenosti obce od vodní nádrže Lipno

Název obce	Vzdálenost od vodní nádrže Lipno (km)	Výnos na poplatcích za rekreační pobyt
Lipno nad Vltavou	0	2553,8
Černá v Pošumaví	2,5	775
Zlatá Koruna	28	54
Holubov	36	25
Besednice	44	6,6
Horní Dvořiště	46	0

Zdroj: Autor

Další skupinou daňových příjmů je **daň z nemovitostí**. Výnos celé této daně plyne do rozpočtů obcí, jedná se tedy o daň svěřenou. Daň z nemovitostí se dělí na daň z pozemků a daň ze staveb, u daně ze staveb může být základní daňová sazba násobena koeficientem (stanoveným podle počtu obyvatel v obci). Pro jednotlivé části obce může obec obecně závaznou vyhláškou koeficient, který je pro ni stanoven, zvýšit o jednu, nebo snížit až tři kategorie podle členění koeficientů. (Zákon o dani z nemovitostí, §6) Proto daň vybíraná ze stejně velké nemovitosti (stavby) ve větších obcích bude vyšší než u menších. Přepočteme-li celkový výnos z daně na obyvatele, mají větší příjmy menší obce, je to dáno menší hustotou osídlení (na větší rozlohu katastru připadá menší počet obyvatel) oproti velkým obcím. Za povšimnutí jistě stojí to, že tento příjem je spíše závislý na velikosti katastru obce než na počtu obyvatel.

Tabulka 5.11. Daň z nemovitostí (v tis.Kč)

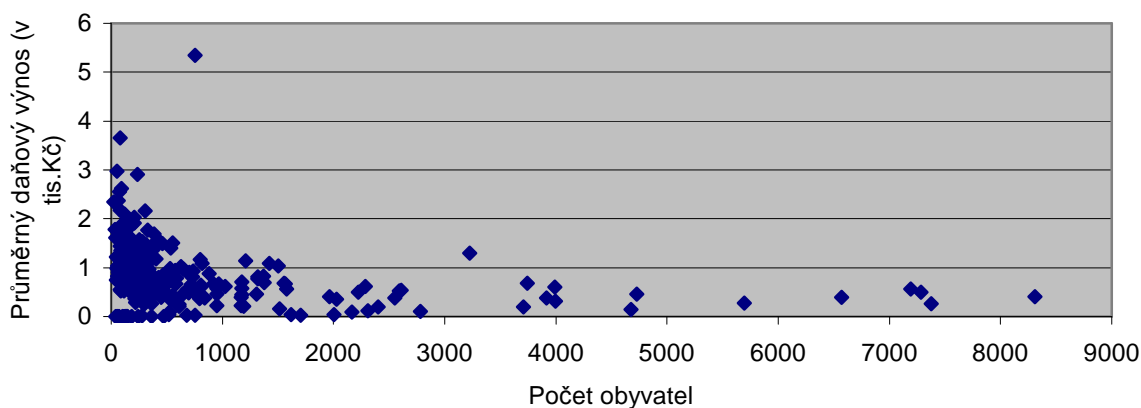
Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,02	75
201-500	0,87	547
501-1000	0,76	105
1001-2000	0,57	55
2001-10000	0,4	65
nad 10000	0,34	8

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti příjmu z daně z nemovitostí na počtu obyvatel v obci je 0,41, hladina významnosti je 0,045.

Výše korelačního koeficientu závislosti příjmu z daně z nemovitostí na velikosti katastru obce je 0,69, hladina významnosti je 0,035.

Graf 5. 2. Průměrný vynos z daně z nemovitostí

Pozn: Pro větší vypovídací schopnost, nebyla do grafu zahrnuta poslední skupina obcí s počtem obyvatel nad 10 000 obyvatel.

5. 1. 2. Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy lze podle rozpočtového určení rozdělit na příjmy z vlastní činnosti, odvody přebytků organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu majetku, příjmy z úroků a realizace finančního majetku, příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy. Nedaňové příjmy jsou druhem příjmů, u kterých může obec ovlivnit jejich výši, ta závisí do jisté míry na manažerských schopnostech obecního zastupitelstva. To jak dokážou využívat obecní majetek, jak jsou schopni spolupracovat se soukromým sektorem, jak nakládat s volným finančním majetkem. V tomto ohledu jsou na tom lépe velké obce, protože mají větší možnost výběru při volbách zastupitelstva, a zastupitelé jsou pro vykonávání svých veřejných funkcí plně uvolnění z dosavadního zaměstnání, a mohou se proto naplno věnovat práci pro obec.

Dalším faktorem ovlivňujícím nedaňové příjmy je bezesporu i stávající majetkové vybavení obce. Má-li obec větší množství majetku, který může pronajímat

soukromému sektoru, nebo nemovitosti, ve kterých může provozovat poskytování veřejných statků, je samozřejmě ve výhodě.

Tabulka 5.12. Nedaňové příjmy (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Příjmy z vlastní činnosti	Míra variability v %	Příjmy z pronájmu majetku	Míra variability v %
0-200	1,63	122	0,28	199
201-500	2,49	131	7,56	175
501-1000	0,76	97	1,00	185
1001-2000	1,54	99	1,15	143
2001-10000	0,84	106	1,27	147
nad 10000	0,23	96	2,00	72

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti nedaňových příjmů na počtu obyvatel v obci je 0,97, hladina významnosti je 0,025.

5. 1. 3. Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy obcí lze rozdělit na příjmy z prodeje pozemků, příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí, ostatní kapitálové příjmy, příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů.

Velikost těchto příjmů je značně variabilní a nelze vysledovat téměř žádnou závislost s počtem obyvatel obce, velikostí katastru nebo jinými veličinami. Je to dáno i tím, že se nejedná o pravidelné příjmy, obec je nemůže s jistotou realizovat každý rok. A nemůže s nimi jako s jistými příjmy počítat ani při sestavování rozpočtu, protože jejich výše a to, jestli se vůbec uskuteční, je závislé na řadě tržních faktorů, které není obec schopna dost dobře ovlivnit nebo alespoň s určitostí odhadnout.

Tabulka 5.13.Kapitálové příjmy (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný příjem na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,47	348
201-500	15,61	670
501-1000	7,38	540
1001-2000	10,95	395
2001-10000	13,19	319
nad 10000	0,94	27

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu pro všechny obce je 0,83, kladina významnosti je 0,048.

5. 1. 4. Přijaté dotace

Hlavním důvodem existence dotačních příjmů je nutnost financovat přenesenou působnost obcí a, jak už bylo popsáno v literární rešerši, vyrovnat rozdíly mezi příjmy obcí a zmírňovat horizontální a vertikální nerovnováhu příjmů samosprávních jednotek. Česká rozpočtová skladba dotační příjmy člení na neinvestiční přijaté dotace, a ty ještě na neinvestiční přijaté dotace od rozpočtů ústřední úrovně, převody z vlastních fondů, neinvestiční přijaté dotace ze státních finančních aktiv a dále pak na investiční přijaté dotace, investiční přijaté dotace z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, investiční přijaté dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu, investiční přijaté dotace ze státních fondů, ostatní investiční přijaté dotace ze státního rozpočtu, investiční převody z Národního fondu, investiční přijaté dotace od krajů, investiční přijaté dotace ze státních finančních aktiv.

Neinvestiční část dotací je ta část, kterou dostávají obce většinou pravidelně a na zajištění běžných výdajů, jako je například poskytování veřejných statků a na výkon přenesené působnosti. Lze tedy říci, že čím větší obec a větší počet obyvatel, měly by tyto příjmy být větší, opravdu tomu tak je, dokonce i pokud je tento příjem přepočten na obyvatele, jsou větší obce ve finanční výhodě. Odpovídá to skutečnosti, že velká obec musí zajišťovat velký objem veřejných statků a vykonávání státní správy pro větší území je zpravidla finančně náročnější.

Investiční dotace jsou poskytovány na určitý investiční projekt, proto nejsou tyto příjmy pro obec pravidelné a liší se rok od roku, nelze proto z analýzy příjmů jednoho roku (2005) identifikovat nějaké zákonitosti v těchto příjmech. Zle snad jen konstatovat, že tyto dotace bývají většinou poskytovány jako účelové a až na základě zpracovaného projektu, proto by se obce měly dostatečně zabývat problematikou vypracování svých investičních projektů tak, aby co nejvíce odpovídaly požadavkům státního rozpočtu. A pokud to například u malých obcí není v silách obecního zastupitelstva, které nemusí mít potřebnou kvalifikaci, zkušenosti a schopnosti, měly by si tyto obce najmout profesionální organizaci, která jim toto pomůže úspěšně vyřešit.

Tabulka 5.14. Dotační příjmy (v tis. Kč.)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Neinvestiční dotace na obyvatele	Míra variability v %	Investiční dotace na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,96	268	0,75	468
201-500	0,95	183	1,78	344
501-1000	2,78	339	3,31	183
1001-2000	1,33	94	1,56	214
2001-10000	8,22	161	2,11	129
nad 10000	29,93	79	1,52	69

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti neinvestičních dotací na počtu obyvatel je 0,51, hladina významnosti je 0,023 a korelační koeficient u investičních dotací je 0,65, hladina významnosti 0,024.

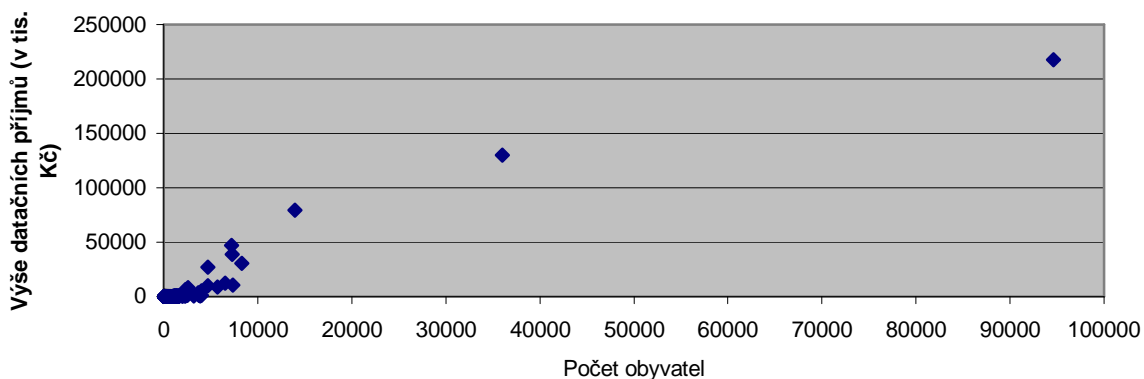
Větší rozdíly u dotačních příjmů můžeme najít u obcí s rozšířenou působností, tyto obce dostávají větší neinvestiční dotace, protože musí v rámci přenesené působnosti vykonávat i státní správu.

Tabulka 5. 15. Neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu (4112) u obcí s rozšířenou působností (v tis.Kč)

Obec	Velikost správního obvodu (km)	Počet obyvatel	4112	Přepočteno na obyvatele
České Budějovice	924	94622	79 648,80	5,71
Tábor	1002	36013	129 820,00	3,60
Český Krumlov	1130	13942	217 567,50	2,29
Kaplice	485	7193	47302,1	6,57
Soběslav	324	7286	10412,7	1,41
Týn nad Vltavou	262	8309	30872,4	3,71
Trhové Sviny	452	4728	27098,1	5,73

Zdroj: Autor

Graf 5.3. Neinvestiční přijaté dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu jsou u malých obcí zanedbatelné. Větší objemy těchto dotací dostávají až obce s rozšířenou působností, tedy obce s počtem obyvatel nad 2000.

5. 2. Výdaje obcí

Výdaje územní samosprávy se člení z hlediska druhového na výdaje běžné a kapitálové. Běžné výdaje lze dále člení na výdaje na platy, neinvestiční nákupy a související výdaje, neinvestiční dotace podnikatelským subjektům, neinvestiční dotace neziskovým a podobným organizacím, neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům, neinvestiční transfery obyvatelstvu. Investiční výdaje jsou výdaje na investiční nákupy a související výdaje, dále pak výdaje na nákup akcií, na investiční transfery, investiční dotace podnikatelským subjektům a investiční dotace neziskovým organizacím.

Jak bylo několikrát, řečeno příjmy a výdaje obcí jsou závislé na počtu obyvatel obce. Konkrétně u výdajů to znamená, že musí zajistit standardní výši a kvalitu veřejných statků pro tolik obyvatel, kolik jich ve své obci má nebo alespoň pro tolik, kolik by je rádo využívalo. Z tohoto samozřejmě vyplývá, že čím více obyvatel obec má, tím větší objem veřejných statků bude muset zajistit a bude na to potřebovat větší finanční částku. U některých druhů výdajů mohou být větší obce v určité výhodě,

protože bude docházet k úsporám z rozsahu. To znamená například, že má-li obec s 1000 obyvatel zajistit veřejné osvětlení, bude jí to stát určitou částku na vybudování sítě veřejného osvětlení a každý měsíc bude platit částku za energii využitou k osvětlení, ale máme-li obec s 2000 obyvateli, nelze předpokládat, že částka nutná k zajištění obdobné kvality veřejného osvětlení u obce s dvojnásobným počtem obyvatel bude také dvojnásobná, ale spíše nižší, protože se nejedná o statek s omezeným počtem obyvatel, nýbrž o statek volně využívaný.

Naopak u jiných veřejných statků budou velké obce znevýhodněny, například městskou hromadnou dopravu určitě nevyužívají pouze obyvatelé města, kteří v něm bydlí, ale i občané, kteří dojíždí do většího města za prací, a obec, ve které oni bydlí, je natolik malá, že se něčím jako veřejnou dopravou a náklady s ní spojenými vůbec nemusí zabývat. U tohoto faktoru by za povšimnutí určitě stála vzdálenost menších obcí od měst s více pracovními příležitostmi, protože obyvatelé sice malých měst, zato ale v blízkosti měst velkých určitě nemají problém zajistit si zaměstnání ve větším městě, kde mohou sehnat i zaměstnání lépe placené a takové, které jim spíše vyhovuje a naplňuje je a nemají potíže s dopravou do zaměstnání, protože městská hromadná doprava často zajišťuje i dopravu z těchto odlehlých míst. Zatímco obyvatelé malých měst nemají často příliš na výběr z pracovních příležitostí v místě jejich bydliště a pokud mají zaměstnání ve vzdálené obci, dopravovat se musí zpravidla vlastními prostředky a na plně vlastní náklady

5.2. 1. Běžné výdaje

Běžné výdaje jsou ty výdaje obce, kterými zajišťuje chod obce provoz úřadů poskytování veřejných statků v dané výši, a výkon státní správy. Tyto výdaje se v obdobné výši opakují a to buď každý měsíc nebo každý rok. S těmito výdaji obec počítá již při sestavování finančního plánu.

Tabulka 5.16. Běžné výdaje (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdej na obyvatele	Míra variability v %
0-200	12,91	85
201-500	10,35	67
501-1000	13,85	99
1001-2000	12,91	106
2001-10000	19,02	104
nad 10000	57,13	89

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu pro všechny obce je 0,99, hladina významnosti je 0,034.

Jak je vidět z čísel uvedených v tabulce 5. 13., průměrný běžný výdej na obyvatele je tím větší, čím má obec více obyvatel. Variabilita výdajů v jednotlivých skupinách je značná, jak ukazuje variační koeficient.

Mezi podstatnou část běžných výdajů obce bezesporu patří **platy**, které obec vyplácí svým zaměstnancům. Výše těchto výdajů bude určitě závislá na velikosti obce, protože větší obec má větší počet obecních zastupitelů, více úředníků a vůbec více zaměstnanců, kteří zajišťují chod obecního úřadu. Dále pak je absolutní výše platů dána i poměrem, ve kterém veřejné statky zajišťuje obec sama, nebo je poskytuje soukromá firma, kterou sice může obec dotovat, ale neplatí jejím zaměstnancům přímo plat a neodvádí za ně sociální a zdravotní pojištění. A díky této skutečnosti nelze vypočítat nějakou přímou závislost mezi počtem obyvatel a výdaji na platy, které obec vyplácí.

Tabulka 5.17. Výdaje na platy (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdej na obyvatele	Míra variability v %
0-200	3,63	210
201-500	1,32	283
501-1000	2,53	273
1001-2000	9,63	89
2001-10000	13,51	71
nad 10000	52,14	4

Zdroj: Autor

Neinvestiční nákupy a související výdaje jsou jednou z nejpodstatnějších částí běžných výdajů, zahrnují všechny běžně realizované nákupy jako například nákup

materiálu, vody, paliv, energie a ostatní úroky a výdaje. Tento druh výdajů musí hradit všechny obce pouze v různých výších.

Tabulka 5.18. Neinvestiční nákupy (tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdej na obyvatele	Míra variability v %
0-200	5,95	44
201-500	5,12	47
501-1000	5,33	56
1001-2000	4,60	49
2001-10000	4,59	38
nad 10000	5,12	23

Zdroj: Autor

5.2. 2. Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje můžeme rozdělit na investiční nákupy a související výdaje, nákup akcií a majetkových podílů, investiční transfery, investiční dotace podnikatelským subjektům, investiční dotace neziskovým a podobným organizacím a investiční dotace příspěvkovým organizacím. Žádná z obcí nerealizuje všechny druhy těchto výdajů a většina obcí tyto výdaje neuskutečňuje pravidelně nebo alespoň ve stejné výši. Jsou to výdaje do jisté míry nahodilé a vznikající podle aktuálních potřeb obcí a na obci závislých subjektů.

Tabulka 5.19. Kapitálové výdaje (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdej na obyvatele	Míra variability v %
0-200	2,43	301
201-500	4,39	175
501-1000	10,18	157
1001-2000	4,87	116
2001-10000	5,61	70
nad 10000	5,57	23

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,94, hladina významnosti je 0,034.

5.3. Saldo příjmů a výdajů

Podstatným faktorem při zkoumání příjmů a výdajů obecních rozpočtů je i to, do jaké míry příjmy vystačí na pokrytí výdajů, tedy zjištění sald rozpočtů.

Tabulka 5. 20. Salda obecních rozpočtů (v tis.)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný celkový příjem	Průměrný celkový výdaj	Saldo
0-200	1 283,96	1643,190964	-359,23
201-500	4350,81931	4 672,08	-321,27
501-1000	17069,65349	17022,27149	47,38
1001-2000	37819,63909	24794,07636	13 025,56
2001-10000	129984,1908	109291,2644	20 692,93
nad 10000	1 673 952,26	3076690,713	-1 402 738,46

Zdroj: Autor

6. Odvětvové (funkční) třídění příjmů a výdajů

Podle odvětvového nebo-li funkčního členění jsou tříděny pouze výdaje obecních rozpočtů. Jsou tříděny na jednotlivé paragrafy, a to na paragraf zemědělství a lesní hospodářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, služby pro obyvatelstvo, sociální věci a politika zaměstnanosti, bezpečnost státu a právní ochrana, všeobecná veřejná správa a služby.

6. 1. Zemědělství a lesní hospodářství

Prvním paragrafem odvětvového třídění jsou výdaje na zemědělství a lesní hospodářství. Největší výdaje přepočtené na obyvatele a zároveň i největší variabilitu těchto výdajů vykazují malé obce. S růstem počtu obyvatel se přepočtený výdej snižuje.

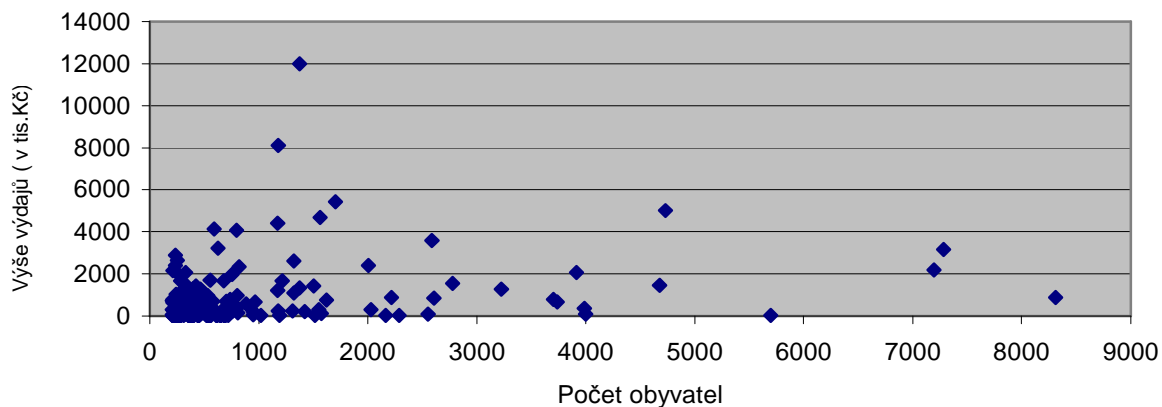
Tabulka 6. 1. Výdaje na Zemědělství a lesní hospodářství (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	2,17	189
201-500	1,51	169
501-1000	1,01	156
1001-2000	1,54	150
2001-10000	0,31	125
nad 10000	0,34	71

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,89, hladina významnosti je 0,041.

Graf: 6.1. Výdaje na zemědělství

Pozn: Pro větší vypovídací schopnost, nebyla do grafu zahrnuta první a poslední skupina obcí s (počtem obyvatel od 1 do 200 a nad 10 000 obyvatel.)

6.2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

Výdaje spadající pod paragraf průmyslová a ostatní odvětví hospodářství se člení na výdaje na průmysl, stavebnictví, obchod a služby, dopravu, vodní hospodářství, spoje, všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce. Jednou z podstatných a poměrně variabilních položek tohoto paragrafu jsou výdaje na dopravu, které jsou nejvyšší u velkých obcí (tabulka 6.4.).

Tabulka 6. 2. Výdaje na průmysl a ostatní odvětví hospodářství (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	2,54	103
201-500	4,36	159
501-1000	4,88	117
1001-2000	6,94	287
2001-10000	2,94	59
nad 10000	5,57	72

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,96, hladina významnosti je 0,032.

Tabulka 6. 3. Výdaje na dopravu (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,44	145
201-500	1,55	129
501-1000	1,56	158
1001-2000	1,48	126
2001-10000	1,30	56
nad 10000	4,82	15

Zdroj: Autor

6. 3. Služby pro obyvatelstvo

Výdaje tohoto paragrafu česká rozpočtová skladba člení na výdaje na vzdělání, kulturu, církve a sdělovací prostředky, tělovýchovu a zájmovou činnost, zdravotnictví, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochranu životního prostředí. Mezi nejvariabilnější složku těchto výdajů patří výdaje na zdravotnictví (ty realizují především obce s počtem obyvatel nad 2000), na vzdělání (ty jsou závislé na počtu škol a na počtu žáků či studentů) a na ochranu životního prostředí (tato výdaje ovlivňuje například přítomnost průmyslových zařízení na území obce).

Tabulka 6. 4. Výdaje na služby pro obyvatelstvo (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	3,44	98
201-500	4,94	101
501-1000	10,96	172
1001-2000	8,31	51
2001-10000	9,28	53
nad 10000	13,03	30

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,96, hladina významnosti je 0,04.

Tabulka 6. 5. Výdaje na vzdělání (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,71	320
201-500	0,7	92
501-1000	2,24	136
1001-2000	2,04	77
2001-10000	1,90	63
nad 10000	1,97	63

Zdroj: Autor

Tabulka 6. 6. Výdaje na životní prostředí (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	1,01	61
201-500	1,08	62
501-1000	1,34	83
1001-2000	0,99	54
2001-10000	1,30	114
nad 10000	1,25	11

Zdroj: Autor

6. 4. Sociální věci a politika zaměstnanosti

Výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti se dělí na dávky a podpory v sociálním zabezpečení a sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti. U malých obcí jsou výdaje na tuto problematiku téměř zanedbatelné a vykazují velkou variabilitu, to znamená, že ne všechny malé obce realizují tyto výdaje a pokud ano, tak ve velmi rozdílné výši. U velkých obcí se tyto výdaje zvětšují a naopak klesá jejich variabilita.

Tabulka 6. 7. Výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,03	244
201-500	0,13	604
501-1000	0,2	320
1001-2000	0,1	162
2001-10000	1,75	140
nad 10000	2,88	40

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,87, hladina významnosti je 0,019.

6. 5. Bezpečnost státu a právní ochrana

Tento paragraf se rozděluje na výdaje na civilní připravenost na krizové stavy, bezpečnost a veřejný pořádek a požární ochrana a integrovaný záchranný systém. Výdaje za tento paragraf přepočtené na obyvatele nejsou příliš vysoké, ale lze říci, že s růstem počtu obyvatel se zvyšují.

Tabulka 6. 8. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu (v tis Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	0,12	130
201-500	0,17	200
501-1000	0,21	253
1001-2000	0,16	83
2001-10000	0,21	72
nad 10000	0,65	40

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,98, hladina významnosti je 0,023.

6. 6. Všeobecná veřejná správa a služby

Tyto výdaje jsou rozdělovány na výdaje na státní moc, státní správu, územní samosprávu a politické strany a regionální a místní správu. Výdaje u tohoto paragrafu jsou velmi vysoké u velkých obcí velkým s počtem obyvatel. Je to dáno tím, že na velké obce je delegována velká část státních funkcí. Za povšimnutí stojí i výdaje na obecní zastupitelstva, které jsou v absolutní výši vysoké u velkých obcí, ale pokud tento výdej přepočteme na počet obyvatel, tak spolu s růstem počtu obyvatel tento výdaj klesá.

Tabulka 6. 9. Výdaje na všeobecnou správu a služby (v tis.Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj na obyvatele	Míra variability v %
0-200	4,43	718
201-500	4,48	91
501-1000	7,52	184
1001-2000	4,55	61
2001-10000	10,00	114
nad 10000	42,25	11

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,97, hladina významnosti je 0,034.

Tabulka 6. 10. Výdaje na obecní zastupitelstva (v tis. Kč)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Průměrný výdaj	Míra variability v %
0-200	1,15	45
201-500	1,04	41
501-1000	0,9	29
1001-2000	0,58	29
2001-10000	0,29	27
nad 10000	0,09	35

Zdroj: Autor

Výše korelačního koeficientu závislosti výdajů na počtu obyvatel v obci je 0,99, hladina významnosti je 0,015.

7. Srovnání příjmů a výdajů vybraných obcí

Porovnávání průměrných hodnot zjištěných za celé skupiny obcí nemusí mít vždy maximální vypovídací schopnost, hodnoty mohou být do určité míry zkresleny, ale porovnat všechny konkrétní příjmy a výdaje jednotlivých obcí je nemožné. Proto byly ze všech velikostních kategorií obcí vybrány tři obce a jejich rozpočty byly porovnány. Byly vybrány obce s různou polohou a různým zaměřením.

7.1. Obce s počtem obyvatel nad 10 000

Výběr obcí u této kategorie byl velmi jednoduchý, protože v ní jsou pouze tři obce, a to České Budějovice, Český Krumlov a Tábor.

Tabulka 7. 1. příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Daňové příjmy	na obyvatele	Nedaňové příjmy	na obyvatele	Kapitálové příjmy	na obyvatele	Dotační příjmy	na obyvatele
Český Krumlov	158517,96	11,36	14972,2	1,07	21888,46	1,56	655137,5	46,99
Tábor	407246,88	11,30	169238,81	4,69	56486,82	1,56	1601730	44,47
České Budějovice	1267927,4	13,39	294700,37	3,11	88030,27	0,93	287809,9	3,04

Zdroj: Autor

Největší daňové příjmy mají České Budějovice, nejmenší pak Český Krumlov, to je dáno tím, že jsou tyto příjmy závislé na počtu obyvatel v obci a upravovány podle velikostního koeficientu obce. Jediný rozdíl můžeme najít u místních poplatků, nejrozdílnější je výše poplatků z lázeňského nebo rekreačního pobytu. Tento příjem má největší Český Krumlov, a to jak v absolutní výši, tak i po přepočtu na obyvatele. Způsobeno je to tím, že Český Krumlov je hojně navštěvován turisty, a proto musí v tomto městě být i velký počet penzionů, hotelů a ubytoven.

Tabulka 7. 2. Příjmy z poplatků z lázeňského a rekreačního pobytu (v tis Kč)

Název obce	Výše poplatku z lázeňského nebo rekreačního pobytu	Na obyvatele
Český Krumlov	2 386,02	0,17
Tábor	176,25	0,001
České Budějovice	941,54	0,01

Zdroj: Autor

Absolutní nedaňové příjmy mají opět nejvyšší České Budějovice jako největší město. Zajímavé je, že Tábor má ve srovnání s ostatními městy nízké příjmy z vlastní činnosti a vysoké příjmy z pronájmu majetku, což může být dáno jiným způsobem poskytování veřejných statků, místo obce mohou veřejné služby zajišťovat soukromé subjekty, které ale platí městu nájem z prostor, ve kterých podnikají.

Tabulka 7. 3. Nedaňové příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Příjmy z vlastní činnosti	Na obyvatele	Příjmy s pronájmu	Na obyvatele
Český Krumlov	2379,78	0,17	13651,85	0,97
Tábor	1656,81	0,046	131794,3	3,65
České Budějovice	45536,55	0,48	127943,3	1,35

Zdroj: Autor

Největší absolutní kapitálové a dotační příjmy mají opět České Budějovice, ale po přepočtení na obyvatele mají větší příjmy Tábor a Český Krumlov, u dotací je tento rozdíl velice markantní. Je těžké zdůvodnit velikost tohoto rozdílu, protože výše jak kapitálových, tak dotačních příjmů není v každém roce stejná a měly-li v roce 2005 vyšší příjmy Český Krumlov a Tábor, v dalších letech to může být naopak.

Tabulka 7. 4. výdaje vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Český Krumlov	811637	58,21	86957,83	6,23
Tábor	1955776	54,30	341895,9	9,49
České Budějovice	5572848	58,89	460956,71	4,87

Zdroj: Autor

Největší absolutní výdaje má největší město České Budějovice, ale srovnáme-li výdaje přepočtené na obyvatele, nejsou rozdíly tak veliké. Rozdíl v kapitálových výdajích je viditelný u investičních dotací podnikatelským subjektům, které v roce 2005 poskytl největší Tábor.

Tabulka 7.5. Investiční dotace podnikatelským subjektům (v tis.Kč)

Název obce	Investiční dotace podnikatelským subjektům	Na obyvatele
Český Krumlov	0	0
Tábor	6 729,87	0,186873
České Budějovice	1500	0,015853

Zdroj: Autor

7. 2. Obce s počtem obyvatel od 2001 do 10 000

V této skupině obcí byly vybrány obce Rudolfov, s jeho polohou v těsné blízkosti krajské metropole, dále pak Horní Planá jako město s vysokými příjmy s turizmu a hodně vzdálené do okresního města (Český Krumlov), posledním vybraným městem je Bechyně jako lázeňské a průmyslové město.

Tabulka 7. 6. Příjmy vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Daňový příjem	Na obyvatele	Nedaňový příjem	Na obyvatele	Kapitálový příjem	Na obyvatele	Dotační příjem	Na obyvatele
Horní Planá	21504,58	9,4	4329,82	1,89	2297,83	1	13739,29	6
Rudolfov	20182,45	8,4	2993,68	1,24	848,46	0,35	1387,22	0,57
Bechyně	46309,35	8,1	26234,98	4,6	4768,85	0,83	172456,9	30,28

Zdroj: Autor

Danové příjmy rostou s počtem obyvatel, a to nejen absolutní, ale i přepočítané na obyvatele, ale v tomto případě je tak veliký rozdíl v příjmech z místních poplatků, že se toto pravidlo nepotvrdilo, protože Bechyně má vysoké příjmy z poplatků za lázeňský pobyt a Horní Planá zase z poplatků z ubytovací kapacity.

Tabulka 7.7. Příjmy z poplatků za lázeňský nebo rekreační pobyt a z poplatků z ubytovací kapacity (v tis.Kč)

Název obce	Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	Na obyvatele	Poplatek z ubytovací kapacity	Na obyvatele
Horní Planá	43,02	0,01	278,54	0,12
Rudolfov	81,12	0,03	0	0
Bechyně	164,57	0,02	20,14	0,003

Zdroj: Autor

Dalším faktorem, který ovlivňuje výši daňových příjmů je velikost katastru, největší katastr má obec Horní Planá, a proto jsou i příjmy z daně z nemovitostí u této obce největší.

Tabulka 7. 8. Příjmy z daně z nemovitostí u vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Katastrální výměra v ha	Daň z nemovitostí	Na obyvatele
Horní Planá	9925,82	1414,27	0,61
Rudolfov	319,89	466,88	0,19
Bechyně	2119,92	1594,8	0,28

Zdroj: Autor

Nedaňové příjmy má největší Bechyně a nejmenší Rudolfov, nízké nedaňové příjmy u Rudolfova mohou být způsobeny tím, že sousedí s Českými Budějovicemi a ty mohou Rudolfovu do jisté míry konkurovat, poskytování veřejných statků.

Kapitálové příjmy jsou rozdílné, nejvyšší má Horní Planá, ale z hlediska nepravidelnosti těchto příjmů nelze s určitostí předpokládat, že se bude tato situace opakovat i dalších letech.

Na velikost dotačních vlivů má velký vliv existence přenesené působnosti, na kterou dostávají obce s pověřenými obecními úřady finanční prostředky od státu, tedy dotace. Proto má Horní Planá a Bechyně vysoký dotační příjem oproti Rudolfovu, který není pověřenou obcí.

Tabulka 7.9. Výdaje vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Horní Planá	32932,25	14,39	9416,89	4,11
Rudolfov	19656,08	8,18	1547,45	0,64
Bechyně	221426,1	38,88	17094,67	3

Zdroj: Autor

Samozřejmě platí, že čím více má obec obyvatel, tím více peněžních prostředků musí vydat na zajištění veškerých služeb veřejnosti, proto má Bechyně nejvyšší výdaje, ale za povšimnutí stojí to, že téměř stejně velké obce jako je Rudolfov a Horní Planá mají velmi rozdílné výdaje.

Tato variabilita může být vysvětlena vzdáleností obce od krajského nebo jiného většího města v porovnání s výdaji na dopravu. Jak je patrné z tabulky 7. 8., nejvíce na dopravu vynaloží Horní Planá, která je od Českého Krumlova vzdálená 30 km, méně vynaloží Rudolfov, který leží v těsné blízkosti Českých Budějovic a obyvatelé mohou využívat městskou hromadnou dopravu krajského města. Bechyně leží poměrně daleko od svého okresního města, tedy od Tábora, ale samo o sobě je to tak veliké město, že jistě zajišťuje svým obyvatelům větší rozsah veřejných služeb než například Horní Planá.

Tabulka 7.10. Výdaje na dopravu (v tis.Kč)

Název obce	Výdaje na dopravu	Na obyvatele	Vzdálenost od okresní města
Horní Planá	3606,71	1,57	30
Rudolfov	2826,53	1,17	5
Bechyně	3393,49	0,59	20

Zdroj: Autor

7.3. Obce s počtem obyvatel od 1001 do 2000

I v této velikostní kategorii byly vybrány obce s různou vzdáleností od okresního města, s různým ekonomickým zaměřením a z různých okresů, jedná se o obce Loučovice, Litvínovice a Opařany.

Tabulka 7. 11. Příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Daňový příjem	Na obyvatele	Nedaňová příjem	Na obyvatele	Kapitálový příjem	Na obyvatele	Dotační příjem	Na obyvatele
Opařany	10302,97	7,5	3506,59	2,55	835,64	0,6	966,19	0,7
Litvínovice	16077,91	10,1	1018,27	0,64	3648,31	2,31	193,18	0,12
Loučovice	13347,68	6,8	1837,06	0,93	8,38	0,004	1061,25	0,54

Zdroj: Autor

Loučovice mají vyšší příjmy z místních poplatků z lázeňského a rekreačního pobytu a z ubytovací kapacity, což je zapříčiněno tím, že leží v blízkosti vodní nádrže Lipno. Litvínovice mají naopak velký příjem z DPPO.

Tabulka 7.12. Příjmy DZP PO a místních poplatků u vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	DZP PO	Na obyvatele	Místní poplatky	Na obyvatele
Opařany	269,08	0,19	4,52	0,003
Litvínovice	3755,62	2,38	6,36	0,004
Loučovice	617,68	0,31	61,21	0,03

Zdroj: Autor

Nejvyšší nedaňové příjmy vykazuje obec Litvínovice, její příjmy z vlastní činnosti jsou v porovnání s ostatními obcemi vysoké, naopak příjmy z pronájmu majetku má podstatně nižší.

Tabulka 7.13. Nedaňové příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Příjmy z vlastní činnosti	Na obyvatele	Příjmy z pronájmu majetku	Na obyvatele
Opařany	1946,77	1,41	400,31	0,29
Litvínovice	27,61	0,01	892,5	0,57
Loučovice	252,1	0,12	728,63	0,37

Zdroj: Autor

V roce 2005 vykazovala obec Litvínovice velký kapitálový příjem. Naopak dotační příjmy měla v tomto roce velmi nízké. Loučovice měly v tomto roce vysoké dotační příjmy, ale nízké kapitálové.

Tabulka 7.14. Výdaje vybraných obcí (v tis. Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Opařany	11401,48	8,3	3820,2	2,7
Litvínovice	10955,62	6,95	3604,69	2,28
Loučovice	13553,15	6,91	3866	1,97

Zdroj: Autor

Výdaje u těchto obcí rostou spolu s růstem obyvatel a nebyl nalezen žádný významný faktor, který by výrazně ovlivňoval jejich výši a dosud nebyl popsán u jiných obcí.

7. 4. Obce s počtem obyvatel od 501 do 1000

V této skupině byly vybrány obce Temelín, na jejímž území se nachází jaderná elektrárna, dále pak Horní Dvořiště jako pohraniční obec a obec Borotín z tábořského okresu.

Tabulka 7. 15. Příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Daňový příjem	Na obyvatele	Nedaňový příjem	Na obyvatele	Kapitálový příjem	Na obyvatele	Dotační příjem	Na obyvatele
Borotín	4303,97	8,13	1637,47	3,09	1030,59	1,94	6671,92	12,6
Horní Dvořiště	3395,57	6,37	1487,1	2,79	230,97	0,43	1501,33	2,81
Temelín	12016,81	15,87	2866,42	3,78	2218,98	2,93	8107,35	10,7

Zdroj: Autor

Jak je vidět z tabulky 7.13., Temelín má vysoký daňový příjem, a to nejen absolutní, přepočítaný na obyvatele, je to dáno velkým počtem zaměstnanců v obci, a tudíž i velkým podílem na DPFO, která je přepočítávána na zaměstnance.

Dalším faktorem ovlivňujícím výši daňových příjmů u obce Temelín je i to, že má ze všech třech vybraných obcí největší katastr, a proto i částku vybranou na dani z nemovitostí největší. Zajímavostí těchto obcí je ,že nemají žádné příjmy na poplatcích za lázeňský nebo rekreační pobyt a ani z ubytovací kapacity.

Tabulka 7.16. Přehled DZP FO ze závislé činnosti (v tis Kč.)

Název obce	DZP FO ze závislé činnosti	Na Obyvatele	Část DZP FO ze závislé činnosti přepočítávaná na zaměstnance	Počet zaměstnanců
Borotín	730,77	1,38	9,8	87
Horní Dvořiště	779,76	1,46	33,63	197
Temelín	1818,78	2,4	759,02	253

Zdroj: Autor

Ostatní druhy příjmů tedy nedaňové, kapitálové a dotační nevykazují žádné zvláštní rysy, pouze Obec Temelín má vysoké dotační příjmy, které jsou zřejmě poskytovány na vysoké výdaje spojené s provozem jaderné elektrárny Temelín.

Tabulka 7.17. Výdaje vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Borotín	7926,87	14,98	6188,32	11,69
Horní Dvořiště	5630,43	10,5	988,4	1,8
Temelín	20943,93	27,66	55797	83,73

Zdroj: Autor

Největší výdaje realizuje obec Temelín, tato obec má vyšší výdaje téměř ve všech druzích výdajů, ale nejvýraznější je rozdíl ve výdajích na průmysl a na ochranu životního prostředí

Tabulka 7.18. Výdaje na průmysl a na ochranu životního prostředí (v tis.Kč)

Název obce	Výdaje na průmysl	Na Obyvatele	Výdaje na ochranu životního prostředí	Na obyvatele
Borotín	911,39	1,72	615,57	1,16
Horní Dvořiště	1256,23	2,35	466,87	0,87
Temelín	2515,41	3,32	4890,99	6,46

Zdroj: Autor

7.5. Obce s počtem obyvatel od 201 do 500

V této velikostní kategorii jsou porovnány příjmy a výdaje obcí Pohorská Ves, Mydlovary a Smilovy Hory.

Tabulka 7. 19. Příjmy vybraných obcí (v tis Kč)

Název obce	Daňový příjem	Na obyvatele	Nedaňový příjem	Na obyvatele	Kapitálový příjem	Na obyvatele	Dotační příjem	Na obyvatele
Mydlovary	1979,99	6,99	923,28	3,26	141,07	0,49	3268,98	11,55
Pohorská Ves	2811,6	8,52	2550,55	7,72	5227,92	15,84	4147,11	12,56
Smilovy hory	2992,15	7,02	787,52	1,84	292,99	0,68	215,23	0,5

Zdroj: Autor

Daňové příjmy těchto obcí nevykazují žádné velké rozdíly. Rozdílnost je patrná až u nedaňových příjmů, které má největší Pohorská Ves. Jedná se o obec příhraniční a v oblasti se špatnou infrastrukturou a špatnou dostupností k větším městům, proto lze očekávat, že je tato obec donucena většinu veřejných statků a služeb poskytovat a díky tomu i mít vysoké výdaje ale i příjmy z vlastní činnosti.

Tabulka 7.20. Příjmy z vlastní činnosti a z pronájmu majetku (v tis.Kč)

Název obce	Příjmy z vlastní činnosti	Na obyvatele	Příjmy z pronájmu majetku	Na obyvatele
Mydlovary	350,96	1,240141	8,81	0,03
Pohorská Ves	1979,21	5,997606	478,64	1,45
Smilovy Hory	593,66	1,393568	162,35	0,38

Zdroj: Autor

V roce 2005 měla Pohorská Ves, poměrně veliký kapitálový i dotační příjem. Porovnáme-li dotační příjmy všech tří obcí, pak nejmenší příjmy kapitálové i dotační měla obec Smilovy Hory.

Tabulka 7.21. Výdaje vybraných obcí (v tis.Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Mydlovary	3866,08	13,66	3007,25	10,62
Pohorská Ves	10235,75	31,01	3099,52	9,39
Smilovy Hory	3234,48	7,59	393,35	0,92

Zdroj: Autor

Na první pohled nejvyšší výdaje má Pohorská Ves, už z příjmů vyplývá, že tato obec poskytuje velké množství veřejných statků a služeb, na které musí také vynaložit odpovídající část výdajů. Pohorská Ves také leží v pohraničí a to bylo zvláště v minulosti hodně orientováno na zemědělství, proto má velké výdaje i v této oblasti

Tabulka 7.22. Výdaje na a na neinvestiční nákupy (v tis.Kč)

Název obce	Neinvestiční nákupy	Na obyvatele	Výdaje na zemědělství	Na obyvatele	Služby pro obyvatele	Na obyvatele
Mydlovary	1234,68	4,36	3,17	0,01	3602,28	12,72
Pohorská Ves	4827,66	14,62	2060,55	6,24	10217,44	30,96
Smilovy hory	1788,8	4,19	638,28	1,49	2691,1	6,31

Zdroj: Autor

7.6. Obce s počtem obyvatel od 0 do 200

I v této skupině byla z každého okresu vybrána jedna obec, jedná se o Drhovice z Táborska, Mojné z Českokrumlovska a Branišov z Českobudějovicka.

Tabulka 7. 23. Příjmy vybraných obcí (v tis. Kč)

Název obce	Daňový příjem	Na obyvatele	Nedaňová příjem	Na obyvatele	Kapitálový příjem	Na obyvatele	Dotační příjem	Na obyvatele
Drhovice	1146,66	6,26	637,34	3,48	26,2	0,14	3,22	0,02
Mojné	1420,32	7,24	350,42	1,78	8,82	0,04	150,15	0,76
Branišov	1485,67	7,42	351,88	1,75	70	0,35	4,04	0,02

Zdroj: Autor

Tabulka 7.24. Výdaje vybraných obcí (v tis. Kč)

Název obce	Běžný výdaj	Na obyvatele	Kapitálový výdaj	Na obyvatele
Drhovice	1589,5	8,68	0	0
Mojné	1576,14	8,04	32,65	0,16
Branišov	851,8	4,25	814	4,07

Zdroj: Autor

V příjmech ani výdajích malých obcí (do 200 obyvatel) nebyly nalezeny žádné markantní rozdíly a ani faktory ovlivňující příjmy nebo výdaje, které by nebyly doposud popsány.

8. Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat rozdíly ve fiskální pozici obcí ve vybraném regionu, tedy na Českobudějovicku, Českokrumlovsku a Táborsku.

Prvním hlediskem ze kterého byla zkoumána fiskální kapacita obcí, byl počet obyvatel v obci. Potvrdil se předpoklad, že u větších obcí budou daňové příjmy, které jsou poskytovány podle počtu obyvatel, vyšší než u malých. Rozdíl byl u daně z nemovitostí, jejíž výše je více závislá na velikosti katastru obce a u místních poplatků, které ovlivňuje spíše poloha obce. U příjmů z ZPFO ze závislé činnosti různou výší příjmů způsobuje počet zaměstnanců v obci. Další rozdíly způsobuje DPPO placená za obce. Výši nedaňových příjmů ovlivňuje majetková vybavenost obcí (příjmy z pronájmu majetku) a poměr, ve kterém poskytují veřejné statky obce nebo soukromý sektor (příjmy z vlastní činnosti). Výši dotačních příjmů ovlivňuje existence přenesené působnosti. Obce s pověřenými obecními úřady mají podstatně vyšší běžné dotační příjmy než malé obce.

Tabulka 8. 1. Výše příjmů obcí přepočtených na obyvatele v porovnání s největšími obcemi (nad 10 000 obyvatel)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Daňové příjmy v %	Nedaňové příjmy v %	Kapitálové příjmy v %	Daňové příjmy v %
0-200	59	90	50	5
201-500	63	450	1660	8
501-1000	80	78	785	19
1001-2000	76	120	1164	9
2001-10000	74	94	100	32
nad 10000	100	100	100	100

Zdroj: Autor

Fiskální potřeba obcí je ovlivněna počtem obyvatel. Velké obce mají podstatně vyšší výdaje než obce malé. Způsobuje to větší počet obecních zaměstnanců, které musí velké obce platit, větší rozsah dopravy, který musí zajišťovat a výdaje na školství a zdravotnictví, které se u velmi malých obcí prakticky nevyskytují. Rozdíly ve výši výdajů dále způsobuje přítomnost průmyslu v obcích, která může sice znamenat pro obce i vyšší příjmy na DPPO a DPFO, ale zpravidla je spojená s většími výdaji na ochranu životního prostředí. Dalším faktorem, který způsobuje rozdíly ve velikosti

výdajů je vzdálenost od okresního či jiného většího města. Rozdíly ve výdajích na dopravu však byly zjištěny pouze u menších obcí (do 2000 obyvatel).

Tabulka 8. 2. Výše výdajů obcí přepočtených na obyvatele v porovnání s největšími obcemi (obce nad 10 000 obyvatel)

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Běžné výdaje v %	Kapitálové výdaje v %
0-200	22	43
201-500	18	78
501-1000	24	182
1001-2000	22	87
2001-10000	33	101
nad 10000	100	100

Zdroj: Autor

Pro hodnocení fiskální pozice obcí je také důležité zjištění salda příjmů a výdajů, tedy jestli je obec ze svých příjmů může hradit veškeré výdaje, jestli je schopná poskytovat všechny veřejné statky a zabezpečit výkon přenesené působnosti v potřebném rozsahu.

Tabulka 8. 3. Relativní četnosti kladných a záporných sald příjmů a výdajů obcí

Skupina obcí podle počtu obyvatel	Kladná salda v %	Záporná salda v %
0-200	53	47
201-500	47	53
501-1000	54	46
1001-2000	28	72
2001-10000	44	66
nad 10000	0	100

Zdroj: Autor

Ve všech velikostních skupinách, kromě skupiny s nejvíce obyvateli, jsou obce s kladnými i zápornými saldy. To znamená, že rozdíly mezi příjmy a výdaji jednotlivých obcí jsou velké: Některé obce jsou zcela schopny financovat svoje výdaje, naopak některé nemají dostatečně velké příjmy, vzhledem ke svým výdajům, a musí se zadlužovat, což způsobuje růst státního deficitu. Vzhledem k tomu, že stále roste míra přenesené působnosti na kraje a obce, měla by se podle toho upravovat i fiskální decentralizace tak, aby obce měly dostatečně vysoké příjmy na pokrytí svých výdajů. Zvláště pak by se pozornost měla věnovat spravedlnosti v rozdělování tak, aby nevznikala horizontální ani vertikální rovnováha a nevznikalo sociální napětí mezi obyvatelstvem a zlepšovala se ekonomická situace státu a životní úroveň obyvatelstva.

Problematiku veřejného sektoru a delegování státní funkce na územní samosprávu, a s tím související úroveň finanční soběstačnosti územně samosprávných složek, není určitě možné vyřešit v krátkodobém horizontu. A vzhledem k tomu, že se potřeby a cíle územně samosprávných celků mohou v čase měnit, je třeba stále se fiskálním federalismem zabývat a neustále zdokonalovat a upravovat funkce veřejného sektoru tak, aby bylo jeho funkcí a prostředků využíváno maximálně efektivně a hospodárně.

9. Seznam použité literatury:

OATES, E.W. Fiskální federalismus: přehled teoretického výzkumu a praktických výsledků. Finance a úvěr, 1991, Vol. 41, (č. 6), str. 261-277.

PEKOVÁ, J.: Hospodaření a finance územní samosprávy. Praha: Management Press, 2003. 376 s. ISBN 80-7261-086

BROWN, C. C., OATES W. E.: Assistance to the Poor in a Federal System. Journal of Public Economics, 1987, Vol. 32, str. 307 - 330

KING, D.: Fiscal Tiers. The Economics of Multi-Level Government. London, George Allen and Undin, 1984

PAULY, M.: Income Redistribution as a Local Public Good. Journal of Public Economics 1973, Vol. 2, str. 35 - 58

PEKOVÁ, J.: Veřejné finance úvod do problematiky. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. ISBN 80-86395-19-7

PEKOVÁ, J., PILNÝ, J.: Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2002. ISBN 80-86395-21-9

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, uveřejněno Sběrka zákonů č. 73/2000, str. 3557

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), uveřejněno: Sbírka zákonů č.65/2000, str. 3104

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí

Vyhláška č.323/2002, Sb., o rozpočtové skladbě